

DÁTUM

SZABADELVŰ
POLITIKAI
NAPILAP

II/76.

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

Hárman a hárompárti szövetségről

A magyar politikai közéletben ki kell alakítani egy olyan politikai váltó-gazdaság feltételeit, amelynek – más országok gyakorlatához hasonlóan – akár egy párt, akár egy pártszövetség lehet a képviselője. Ebből az alapállásból kiindulva született meg az MDF, a Független Kisgazdapárt és a Kereszténydemokrata Néppárt választási szövetsége – hangsúlyozta nyilatkozatában Antall József, a Magyar Demokrata Fórum elnöke. Kifejtette: ez a három párt már korábban is természetes szövetségese volt egymásnak, s számíthat az Európai Demokrata Pártok (EDU) tagságára és támogatására is. Mindezekre figyelemmel mindhárom párt – tiszteletben tartva saját helyi szervezeteik esetleges speciális érdekeit vagy politikai erőviszonyait – együttesen egymás jelöltjeinek támogatására szólította fel tagjait. Az MDF szeretné csökkenteni az elmúlt napokban kialakult, a választásokkal együttjáró feszültséget és a személyeskedéseket, a vádaskodásokat az objektív viták sikkjára kívánja terelni.

Nem koalíciót, csupán választási szövetséget kötöttünk a Magyar Demokrata Fórummal és a Kereszténydemokrata Néppárttal. A szövetség csupán az április 8-i választás napjára érvényes – jelentette ki Bejczy Sándor, a Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt országos pártigazgatója rövid telefonnyilatkozatában. Annak a meggyőződésének adott hangot, hogy a megállapodás nyomán nőnek a kisgazdapárt esélyei, s mandátumainak száma várhatóan jelentősen emelkedik majd. Arra a kérdésre, hogy

kinék a kezdeményezésére jött létre a szövetség, a pártigazgató elmondta: előzetes egyeztetések nem voltak. Az utóbbi 24 órában történt telefonmegbeszélések eredményeként jutott a három párt vezetése arra az elhatározásra – a képviselőjelöltek százalékos szavazatarányának ismeretében –, hogy deklarálják azt a véleményüket, miszerint csak szövetség alkotásával lehet a már elért választási eredményeken is javítani. A döntéshez hozzájárult, hogy a pártok nagyjából azonos világnézeti elképzelést vallanak.

A választási szövetségre vonatkozó megállapodást kommentálva Füzessy Tibor, a Kereszténydemokrata Néppárt alelnöke elmondta: az MDF-fel és a FKGP-vel létrejött megállapodás egyformán szolgálja mind a Magyar Demokrata Fórum, mind a Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt, mind a Kereszténydemokrata Néppárt érdekeit. Alkalmas arra, hogy a megállapodást aláíró pártok külön-külön is több parlamenti képviselőt juttassanak az Országgyűlésbe az egyéni választókerületekből. Kiemelte, hogy nagy jelentőséget tulajdonít az egyezmény azon pontjának, amely felhívja a három párt szavazóit, hogy a választások második fordulójában is aktívan vegyenek részt. A Kereszténydemokrata Néppárt főként Budapesten – ahol az egyéni választókerületekben viszonylag szerényebb eredményt ért el, vagyis jelöltjei sok helyen nem szerepelnek a második fordulóban – a pártra leadott szavazatokkal lényeges segítséget nyújthat a versenyben lévő szövetséges jelölteknek.

Fordult a kocka a Pintér Műveknél

(Hogyan lett adósból hitelező? Írásunk az 5. oldalon)

Amikor a kettő meg kettő nem négy

(Hátrányos helyzetű férfiak női szemmel a 8. oldalon)

Reflex-panoráma, panoráma-reflex

Fotó: Czák

Lépések

Toty-toty-toty, brukukú, toty-toty-toty, brukukú. Lépeget a him galamb a plautífa kinyúló ágán, pár lépés jobbra, pár lépés vissza, aztán megint oda, megint vissza. Udvarlási szándék vezet. Nem messze, még legalább öt hímtől egyformán tisztos távolban, a tojó, s most mindannyian az „aktuális” hímet figyelik. Igaz, némelyik úgy tesz, mintha csak az utcán járók érdekelnék, szeme sarkából azonban pontosan nyomon követi vetélytársa mesterkedéseit. Meglehet, azon nyomban ki is áll a megfelelő „ellenszert”, amit majd ő fog bevetni, ha rá kerül a sor az udvarlásban. Attól aztán szertefoszlik a kép, melyet a tojó erről a lehetséges „férjelölttről” emlékezeitében őriz, s a helyei az új, „rátermettebb” him foglalja el. Vágyai szerint örökre. Önhittségében megfeledkezik a kemény valóról, miszerint az ő „nyomós” udvarlási módszerei ellen is létezhet ellenszert.

A him a következő „versenyiáné” után szabadon választott „gyakorlatait” mutatja be. Célzási zsenijét stigmatizálja. Amíg csak futja a „késztől”, szuperbiztos...-kel minden egyes pottyantással eltalál egy alatt haladó vagy várakozó járókelőt. A tojó elhomályosult szemmel azonnal „elfogul”, a hímek pedig bosszankodva konstatálják: ez nem tudnák utána csinálni. Egy-kettő fontolóra veszi, hogy talán versenyre kelhet vele, de hamarosan el is vetik a lehetőséget. Ki tudja, találnának-e mindig annyi csipegetnivalót, hogy ekkora „készteltre” legyenek szert.

Ahányan vannak, annyiféle tervet állítanak fel a tojó megnyerése érdekében. Az alkalmazandó módszereknek pedig egész garmadája vonul fel sebesen járó agyukban...

Az idő sürget. Már a második hímen a sor. Ő a gondos apa képében eldugott udvarokba, csendes kis parkokba csalja jövenődébőljét. Mindenütt bőven hever a kukorica. Igaz, nem kimondottan nekik készítették oda, de hát... ki figyel ilyen részletekre! Amikor azonban a gazdasszony sóprúval kergeti el őket, a tojó lesújtó pillantásából olvasva biztosra veszi: eljárszotta a lehetőséget...

Porondon máris a következő. Toty-toty-toty, brukukú, toty-toty-toty, brukukú. Vajon kit választ a megkörnyékeztet tojó? Mert hogy a „tavasztól” hajtvá választania KELL, az kétségtelen. Ugyan, sikerül-e megtalálnia a legszimpatikusabb, leggondosabb, legrátermettebb galambtársat? És ha nem? Akkor bizony rusnya fiókkák fognak kitollasodni az idei fészekben...

Sebők Lili

Tökés László nyilatkozata

Ceausescu meghalt, de szelleme tovább él

Marosvásárhely tanulságai

Folyó év március 21-én az Amerikai Egyesült Államok Külügyminisztériumának szóvivője nyilatkozott az erdélyi, illetve marosvásárhelyi atrocitások ügyében. Az USA álláspontja, pozitív tartalma ellenére, alapvető tájékoztatásról tanúskodik. Kétoldalú, kölcsönös erőszakos cselekményekről beszél, és mint ilyeneket ítéli el azokat, továbbá támogatásról biztosítja Ilescu elnököt és a román kormányt a megbékélés és a közrend helyreállítás érdekében tett erőfeszítéseiről.

Sajnálatos módon, ez esetben a romániai rendszernek újból sikerül félrevezetnie az USA jóhiszemű illetékeit, azt a benyomást kelteve, mintha a románok és a magyarok egyaránt felelősek volnának a Marosvásárhelyen történtekért. A valóság azonban az, hogy a jogaikért békésen és demokratikus eszközökkel harcoló magyarokat, felbujtatott román cseledek támadta meg Marosvásárhelyen (Tirgu Mures) és Szatmáron (Satu Mare), vandál pusztítást végezve nemcsak a magyarság egyes intézményeinél (RMDSZ székháza, Református Egyházi Hivatal), hanem a magyar polgárok otthonaiban is. A terrortámadások során – hivatalos közlés szerint három (valójában ennél több) ember meghalt, több mint háromezren megsebesültek.

A Ceausescu-korszakra emlékezett a román kormány, a Nemzeti Paraszt-párt, a Vatra Romaneasca egyesület és a mass media félretájékoztató gyakorlata, mely azt akarja elhitetni, hogy a magyar kisebbség, másfelől pedig Magyarországi kormány és Romániába látogató polgárai felelősek a kiégett erőszakos cselekményekért. A decemberi felkelés idején ugyanígy érvelt Ceausescu is, aki egyébként mindvégig a nemzeti megosztásra alapozta kifinomult hintapolitikáját, és a magyar kisebbséget az ország „zsidóiként” jászotta ki a románsággal szemben. Pogromszerű események mentek végbe Marosvásárhelyen, melyeknek elkövetői kizárólag a vasgárdista és a ceausisista szellemben felusztott románok, áldozatai pedig egyértelműen a kiszolgáltatott és megfélemlített magyarok, akik legfeljebb önvédelemből folyamodtak az erőszakhoz.

A kormány, a hadsereg és a rendőrség viszont nemhogy a rendet és a megbékélést szolgálta volna, de tétovasággal, távolmaradásával és az események hamis beállítása által elősegítette a helyzet elmérgesedését, s csupán a drámai összeecsapások után, megkétségbe intézkedett. Az ügy kivizsgálása szintén kétes értékűnek ígérkezik, miután a kormány már eleve a magyarokban jelölte meg a felelősöket, s

tartózkodik a jobboldali román erők elítélésétől, szabad utat engedve az egész országban (sajtóban, televízióban, tüntetéseken) kibontakozó egyoldalú magyarellenes kampánynak.

Ezzel szemben a magyar kisebbség nem kap teret a televízióban és a sajtóban álláspontja és a tények kimondására, több magyar és külföldi riporter testi bántalmazásban részesült.

Az ellentétek és atrocitások szításának központi magva Erdély hovartartozásának kérdése. A magyar kisebbség individuális és kollektív jogainak követelése, másfelől Magyarország bármely, a romániai magyarságot támogató megnyilvánulása a román sovinizmus szemében egyaránt Erdély elszakítását célzó, szeparatista törekvésnek minősül. A Vatra Romaneasca és szövetségesei a román nép egyfajta Erdély-komplexusára építik magyarellenes, elnyomó, antidemokratikus jellegű manipulációikat. Teszik ezt annak ellenére, hogy a magyar kormány többszörösen deklarálta a határok tiszteletben tartását, másfelől a magyar kisebbségtől távol áll Erdély Romániától való elszakításának a szándéka. Az „erdélyi kártya” demagóg, diszkriminatív jellegű, politikai „adu” a román nacionalista, szélsőjobboldal kezében. Ennyi és nem több.

(folytatás a 2. oldalon)

Tökés László nyilatkozata

Ceausescu meghalt, de szelleme tovább él!

Marosvásárhely tanulságai

folytatás az 1. oldalról

A marosvásárhelyi események politikai provokációt jelentenek a magyar kisebbség (a), a magyar-román kapcsolatok (b), a jelenlegi román kormányzat (c) és általában a demokrácia (d) ellen.

(a) Provokáció ez abban az értelemben, hogy szélsőséges román erők erőszakos ellenállásra akarják rákésztetni a magyar etnikumot, melyre ezután könnyűszerrel rá lehetne sütni a románellenesség bélyegét, s ezen a címen megfosztani jogaitól. – A magyarság azonban tartózkodik az erőszaktól, az öt megillető jogait békés, demokratikus úton kívánja kivívni. Bizonyosság erre a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) programja és egész tevékenysége.

Másodsorban azt is szeretnék elérni a Vasgárda szellemében szervezkedő Vatra képviselői, hogy a megfélemlített magyarság tovább folytassa exodusát külföldre, s így végre megvalósulhasson a nacionalista pánrómán álom, az, hogy Erdély csak a románoké legyen. – Az Erdély földjén őshonos magyarság azonban nem kíván megválni szülőföldjétől, s a megbékélésben látja a románokkal közös jövője biztosítékát.

(b) A Nemzeti Parasztpárt legutóbbi állásfoglalásában sürgette a magyarországi turisták kizárását az országból. Megelőzőleg könnyűbehozatali tiltalom sújtotta a magyarországi könyveket. Következésképpen – Ceausescu szellemében – a román sovinizmus el akarja szigetelni a romániai magyarokat anyanemzetüktől, s nem tartja kívánatosnak a kölcsönös román-magyar államközi kapcsolatok fejlesztését. Ceausescu „be-nem-avatkozási” ideológiája xenofób jelenség, s a román kizárólagossági törekvések irányába mutat. – Ez ellene mond a nemzetközi

kapcsolatok alapelveinek, az egységes Európa szellemének és annak az alapvető jogának, hogy egy kisebbség ápolhassa természetes kapcsolatait saját nemzetével.

(c) A szélsőjobboldal nem kevésbé provokálja a jelenlegi kormányzatot, amely közvetlenül a forradalom után, egyértelműen elkötelezte magát a nemzeti kisebbségek jogainak biztosítása mellett.

Az országban mesterségesen felszított magyarellenesség lehetetlen helyzetbe hozza a kormányt. Amennyiben tartja magát eredeti ígéreteihez és elveikhez, magára vonja a szélsőjobboldali erők haragját, melyek éppen arra várnak, hogy megbuktassák az amúgy is ingatag vezetést. Ha viszont a kormány tétlenül szemléli a nemzetgyűlölet eluralkodását, hitelét veszíti nemcsak a kisebbségek, hanem a nemzetközi demokrácia szemében is, sőt polgárháborús veszélynek enged teret. Az ellenzéki demagógia ilyenformán, különösképpen a közelgő választásokra való tekintettel, politikai fegyverként használja a sovinizmust a kormányzó erők megbuktatására, illetve a félrevezetést és manipulált tömegek szavazatainak megszerzésére. – Minden bizonnyal ezzel is magyarázható a román kormányzatnak a nemzeti kérdésben, közelebbről a nacionalista túlkapások ügyében tanúsított kétes, felemtámas magatartása.

(d) A legegységesebben aggasztó a marosvásárhelyi események antidemokratikus vetülete. Egészen nyilvánvaló ugyanis, hogy az ott elkövetett, pogrom határát súroló bűntények kihívást jelentenek a demokrácia ellen.

A Vatra Romaneasca hárommillió tagjával ellene van az öt-hat milliónyi, tízennégy romániai nemzeti kisebbség egyenjogúsításának, fenn hirdette, hogy „Románia csak a romá-

noké”, s az övéken kívül más nyelvnek nincs teljes létjogosultsága. Szemléletében a kisebbségi emberek másodrangú állampolgárok, az „ösi román földön” csupán jövevények és megtértek. Felfogásában tovább kísért a ceausizmus asszimiláló, homogenizáló és diszkriminatív politikája, s ezt kész akár „idegen” vérell is megpecsételni.

A kialakult helyzet, a nemzetiségi feszültségek nagy veszélyt jelentenek a demokratikus választásokra nézve. Rettegésben, vasdorongok és fejszék árnyékában képtelenség szabadon választani. Egy totalitárius, pánrómán nacionalizmus szervezett formában, terrorisztikus eszközökkel, hallgatólagos központi támogatással igyekszik sikerre vinni a gyűlölködés és nemzeti megkülönböztetés politikáját. „Korteshadjáratának” útját sebesültek száza és halottak jelzik.

A román tömegeket manipuláló, szélsőséges vasgárdista és sovinizta körök szégyent hoznak a román nemzetre, bemocskolják a forradalom és a szabadság eszméit. Nemcsak a nemzeti kisebbségeknek, de egész hazájuknak és a román népnek is ártalmára vannak. Polgárháborús veszélyt idéznek elő, és Európa békéjét és biztonságát is veszélyeztetik. Hátráltatják ugyanakkor a kelet-közép-európai demokratikus kibontakozást, megsértik az egyetemes emberi és nemzetiségi jogokat.

Románia abba a helyzetbe sodródott, hogy a nacionalizmus oltárán feláldozva a demokráciát, könnyen elszalaszthatja a fejlett Európához való felzárkózás páratlan történelmi lehetőségét.

Washington, 1990. március 23.

Tökés László

Zavargások Londonban

– tömegtüntetések a fejadó ellen

A késő esti órákig tartottak a London kormányzati központjában szombaton délben kirombant zavargások, amelyekben mintegy százharminc ember, köztük 58 rendőr szenvedett kisebb-nagyobb sérüléseket. Több mint háromszáz embert letartóztattak.

A brit főváros emblemeire ota legsúlyosabb forrongása békés tömegtüntetéssel kezdődött az április elsejével életbe lépő „fejadó” ellen. A hetek óta országsszerte tartó és sorozatosan súlyos összeütközésekbe torkolló tiltakozó tüntetések csúcspontjaként meghirdetett londoni tömeggyűlésen mintegy ötevezren vettek részt a Trafalgar téren. Onnan indult a tiltakozó menet a kormányzati negyed főutcáján, a Whitehallon a Downing Street, a miniszterelnöki rezidencia irányába. A tüntetés idején Thatcher asszony a nyugat-angliai Cheltenhamban mondott beszédet a konzervatív kormány párt nagykövetségén. A tory-tanácskozás színhelye körül ugyancsak a fejadó ellen tiltakozó tömegek tüntettek. Ott ketten sérültek meg, mintegy ötven tüntetőt vettek őrizetbe.

Londonban a Whitehallról nyíló Downing Street bejáratát elzáró magas vasrácsnál csapott össze a tüntető menetből kivált fiatalok két-háromszáz fős csoportja a rendőrökkel. Egy közeli építkezésnél felszedett kővel, tégladarabokkal kezdték dobálni a vasrács előtt felsorakozott lovasrendőröket. A rendőrség ezután gumibotos és lovasrohamokkal kezdte visszaszorítani a tömeget a Trafalgar tér felé. Sokan megsérültek, köztük a Reuter három fotóriportere is.

Ezután valóságos utcai harcok kezdődtek a rohamozó rendőrök és a velük szembeszálló csoportok között. Rendőrautókat támadtak meg, személyautókat borítottak fel és gyújtottak meg. A visszaszorított és a szomszédos utcákba szétszóródott csoportok törték-zúzták, tüzeket gyújtottak. Felgyújtottak egy hatemeletes irodaépüle-

tet a Trafalgar téren, és megtámadták a kikerkező tűzoltókat is.

A zavargások kiterjedtek London színházi negyedére és bevásárlóközpontjára. A Regent Streeten és az Oxford Streeten tüzetek és áruházak utcájainak kirakatait zúzták be. Szemetes kukákkal, téglákkal verték be a kirakatokat, többen fosztogatni kezdtek. Gépkocsik tucatait törték össze vagy gyújtották fel. A West Enden lefújták a színházi és mozielőadásokat. Bezárták az éttermek, a szórakozónegyedből elmenekültek a vendégek. London központját több mint nyolc órára teljesen megbénították a késő éjszakai órákig tartó zavargások.

Thatcher asszony a népszerűség mélypontján lévő konzervatív kormány párt nagykövetségéhez intézett mozgósító beszédében a munkáspárti ellenzék tette felelőssé a fejadóval szemben országsszerte megmutató ellenséges közhangulat miatt, és közelebbről meg nem jelölt „marxista militánsokat” vádolt az erőszakselekmények kirombantásával.

A Scotland Yard 3000 főre becsülte azoknak a „militáns kemény maghoz” tartozó tüntetőknél a számát, akik a londoni zavargásokban tevékenyen részt vettek és közelharcba bocsátkoztak a mődrökkel.

Glasgowban, Skócia ipari központjában szombaton több mint harminc ezren tüntettek a fejadó ellen. Skóciában egy évvel ezelőtt lépett érvénybe a minden 18 éven felüli lakosra egyenlő arányban kivetett helyi közszolgáltatási fejadó. Az ingatlanadó felváltó új fajta közteherviselésre kötelezett felnőtt lakosságnak mintegy 20 százaléka tagadta meg a fejadó megfizetését Skóciában.

Az április 1-jével Angliában és Walesben is életbe lépő fejadó elleni általános felzúdulás nagy szerepet játszik abban, hogy a legutóbbi közvéleménykutatói felmérések már 15-18 százalékos vezetést mutattak ki a munkáspárti ellenzék javára.

Kötőjel, ami elválaszt

csinnylik a szlovákokat, és az elválasztó jellel érzékeltetni kell azt, hogy Szlovákia a föderáció egyenjogú és egyenrangú alkotórésze.

Masaryk nem sejtette, hogy kései utóda, a sérvműtétből éppen lábadozó Václav Havel egyenesen a kórházból lesz majd kénytelen a parlamentbe szállítani magát, hogy a kötő-, illetve elválasztó jel ügyében rávegye a törvényhozókat az ország új nevének az elfogadására. A kialakított kompromisszum a rövid, vízszintes vonalka részleges rehabilitálását eredményezte.

Abban nem volt vita, hogy a „szocialista” szót el kell hagyni az állam nevéből. Azt is sikerült elfogadtatni, hogy a „köztársaság” a „szövetségi” jelzővel minősítsék. De annak a bizonyos jelnek az ügyében csak nem tudtak dűlőre jutni. Szerepet játszott ebben az, hogy amennyire a szlovákok önértékét sérti az egybeírás, annyira bántóan hat az érzékenyebb cseh fülekre a „cesko-” kitétel elválasztó jellel való „izolálása” a „slovenská” szótól. Ez ugyanis arra a korszakra emlékezteti őket, amikor Hitler akarta „agyagba döngölni”, majd tette saját

protektorátusává a „Tschechi”-ként aposztrofált Csehszlovágot, miközben Szlovákiát megajándékozta a „független államisággal”.

A csütörtök este nagy nehezen meghozott, salamoninak szánt döntés tehát: az állam neve csehül Csehszlovák, szlovákul pedig Cseh-Szlovák Szövetségi Köztársaság. Egy föderáció, két névvel. Pénteken aztán szlovákok ezrei tüntettek Pozsonyban, kevesellve a csehek által tett engedelményt, és követelve valami sokkal lényegesebbet: a szlovák állami szuverenitást. Kötőjel ide, elválasztó jel oda: arról van szó, hogy Magyarország északi szomszédjában kezdik újragondolni a szövetség fogalmát

Kárpáti János

Gorbacsov a litván néphez

A litván néphez intézett szombati felhívásában drámainak nevezte Mihail Gorbacsov a köztársaságban kialakult helyzetet, s közös fellépést sürgetett a súlyos következmények elkerülése érdekében.

A szovjet elnök rámutatott: a Litván Legfelsőbb Tanács március 11-i határozata kritikus helyzetet teremtett. A litván vezetéshoz a Szovjetunióhoz fűződő kapcsolatok azonnali megszakítására irányuló kísérletei, az egyoldalú és ultimatív lépések taktikája veszélyezteti a köztársaságban élők – litvánok és nem litvánok – normális életét, és aggodalmat váltanak ki az országban.

Mindez szembeállítja Litvániát a többi szovjet köztársasággal és alássa a történelmileg kialakult együttműködés alapjait. Gorbacsov minden logikát nélkülözőnek nevezte a litván lépéseket, mivel azokat akkor fogantatosították, amikor valóban demokratikus alapon kezdődött meg a szövetség átalakítása.

Gorbacsov megismételte, hogy a szovjet vezetés az összes nép szabad fejlődésének híve, tiszteltetben tartja önrendelkezésre és szuverenitására vonatkozó jogukat, s ez alól a litván nép sem kivétel.

Az elnök hangsúlyozta, hogy drámai helyzet alakult ki a köztársaságban, s ha nem veszik figyelembe a józan ész szavát, az események súlyos következményekkel járhatnak mindenki számára. Gorbacsov hangsúlyozta, hogy ennek elkerülése érdekében egységesen kell fellépni, s kifejezte reményét, hogy felhívása a köztársaság lakosságának támogatására talál.

A VILÁG HÍREI

– A „Jogellenes” határozatok haladéktalan hatályon kívül helyezését követelve szombaton a Litván SZSZK Legfelsőbb Tanácsához intézett éles hangú felhívásban Mihail Gorbacsov szovjet elnök. Rámutatott: a jelenlegi litván vezetés nem hallgat a józan ész szavára és továbbra is figyelmen kívül hagyja a Népi Küldöttek Kongresszusának határozatait. Olyan egyoldalú intézkedéseket hoz, amelyek elmentésük a szovjet alkotmánnyal. Lépéseit kihívások és sértések az egész szövetségre nézve. Gorbacsov hangsúlyozta, hogy ez az út „veszedelmes és zsákutcába vezet.”

– Határozottan elítélte Gorbacsovnak a litván parlamenthez intézett újabb felhívását vasárnap tévényilatkozatában Vytautas Landsbergis. A Litván Legfelsőbb Tanács elnöke kijelentette: a szovjet elnök nem hajlik a nemzetközi közvélemény által is javasolt párbeszédre Litvániával. Landsbergis nyilatkozatában közölte, hogy a vilniusi törvényhozás hétfői és keddi ülésén vitatja meg, milyen választ adjon „Gorbacsov elnök elfogadhatatlan nyilatkozatára”. – Újabb épületeket foglaltak el Vilni-

usban a szovjet fegyveres erők egységei. Katonák szállták meg a litván főváros épületét, miután pénteken a szovjet főváros utasítására leváltották a Litván Legfelsőbb Tanács által kinevezett köztársasági főügyészt. Megszállták azt a nyomdát is, ahol a litván nyelvű központi újságok többsége készül, elfoglalták a Litván Tudományos Akadémia Történelmi Intézetének épületét is, amelyet a független Litván KP adott át az akadémiának.

– Az Ukrán KP KB szombati plénumának határozata szerint június 19-én kezdődik a párt XXVIII. kongresszusa. A plénum jóváhagyta a párt programjának alapelveit rögzítő tervezetet, s határozatokat hozott Ukrajna politikai és gazdasági függetlenségére vonatkozóan is.

– Szombaton hivatalosan is megalakult Moszkvában a szovjet Liberális Demokrata Párt, amely ideológiájától mentes jogállam felépítéséért és a Szovjetunió semlegességéért száll síkra. A párt három ezer tagjának képviselői az alakuló kongresszuson elfogadták a párt alapszabályát és programját, amely egyebek közt rögzíti

a törvények mindenekfelettségét, a többpártrendszer, a gazdaságban a különböző tulajdonformák létét és az állami intézmények dezideologizálását. Külpolitikai téren az LDP az ország katonai szövetségeiben való részvétele ellen száll síkra.

– A Szovjetunió északi, kis létszámú népeinek érdekeit védő szövetséget hoztak létre szombaton Moszkvában. A jórészt az Északi-sarkkörön túli területeken, valamint a Távol-Keleten élő népek képviselői szombaton véget ért kongresszusukon elfogadták a szövetség programját, amely egyebek közt előírja a kis népek jogainak védelmét, s elő kívánja segíteni a hagyományos életforma és kulturális örökség megőrzését.

– Bulgáriában a hatalom és az ellenzék között egyetértés alakult ki arról, hogy feloszlatják az Államtanácsot, elnöki rendszert vezetnek be, és egyelőre Petar Mladenov, az Államtanács jelenlegi elnöke tölti be az ország elnökének tisztét. A bolgár nemzetgyűlés ennek megfelelően pénteken első olvasatban elfogadta az alkotmány megváltoztatásáról és kiegészítéséről, s a nagy nemzetgyűlés megválasztásáról, és a

politikai pártokról szóló törvények tervezetét, amelyek célja, hogy demokratikus jogállammá változtassák Bulgáriát.

– A CSKP regionális tagszervezeteként szombaton Prágában megalakult a Cseh- és Morvaországi Kommunista Párt. A párt alakuló kongresszusán a CSKP elnöke, Ladislav Adamec egyebek között hangsúlyozta: a kommunista párt a nemzeti problémák konstruktív megoldása, az összes nemzetiség egyenlő jogainak a biztosítása mellett van.

– Ulánbátorban szombaton este a vezető testület megválasztásával és a párt programjának elfogadásával befejeződött a Mongol Szociáldemokrata Párt alapító kongresszusa. A tanácskozáson elfogadott nyilatkozat leszögezi: a mongol társadalmat alapvetően meg kell újítani, a „javíthatások” nem elegendők.

– A Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma és a Dél-Afrika Köztársaság Külügyminisztériuma megállapodott abban, hogy a közeljövőben kölcsönösen állandó képviselőket (érdekképviseleti irodákat) nyitnak Budapesten, illetve Pretoriában.

Szlovákiai magyar egyetem

Összeült Pozsonyban az a munkabizottság, amely a szlovákiai komáromi Jókai Mór magyar egyetem létrehozásának a lehetőségeit volt hivatott megvizsgálni. A munkabizottság összehívását Milan Pisut szlovák kulturális miniszterhelyettes kezdeményezte, és abban a Jókai Mór Egyetem alapításáról szóló törvényjavaslat indítványozóin, Sidó Zoltán, Popely Gyula és Duray Miklós parlamenti képviselőkön kívül részt vettek a nyitrai pedagógiai főiskola képviselői, a szlovák iskolaügyi minisztérium munkatársai, meghívott szakemberek, a Nyilvánosság az Erőszak Ellen nevű mozgalom, a Független Magyar Kezdeményezés és az Együttélés elnevezésű politikai mozgalom képviselői.

Duray Miklós nyilatkozatában elmondta, hogy az eszemcserén nem alakult ki egységes nézet, mindegyik fél a saját álláspontját védelmezte. Az egyetem megalapításával kapcsolatban a Független Magyar Kezdeményezés, a Közvélemény az Erőszak Ellen és az Együttélés mozgalmak és a három javaslattevő véleménye állt a legközelebb egymáshoz.

A szlovákiai magyar egyetem alapítására tett törvényjavaslat megvitatását a csehszlovák szövetségi parlament illetékes bizottsága április elejére halasztotta, azzal az indoklással, hogy azt előbb a szlovákiai állami és törvényhozó szerveknek is meg kell vitatniuk. A szlovák kulturális miniszter már korábban az önálló magyar egyetem létesítése ellen foglalt állást, s azt javasolta, hogy a megalapítandó nyitrai Ciril és Metód Egyetem kihelyezett részlegeként működjön Komáromban magyar pedagógusképző intézmény. A hét elején a szlovák parlament illetékes bizottságai is foglalkoztak a magyar egyetem ügyével. A bizottságok együttes ülésükön elutasították az egyetemről szóló törvénytervezet megvitatását, azzal az indoklással, hogy egyelőre nem ismeretes a kormány álláspontja a kérdésben, illetve hogy a törvénytervezet két másik szlovák egyetem létrehozásáról szóló tervezetekkel együtt kell megvitatni. Milan Pisut kulturális miniszterhelyettes akkor azt közölte, minisztériuma szerint a magyar pedagógusok képzése megoldható Nyitrán is.

Székely kopjafa Belgiumban

A belgiumi Cominé még a falurombolás idején fogadta testvérét a mindössze néhány száz lakossal rendelkező udvarszékelyi kisközséget, Szentábrahámot. A szoros barátság azóta is tart. A kegyetlen, nehéz téli időben sem feledkeztek meg egymásról. Most a kis székely település szeretné viszonzni a belgák jószolgálatát. Elhatározták, hogy szoborral, kopjafával tisztelik meg Cominét. A makett elkészítésével és az elfogadott mű helyszíni kivitelezésével Demeter István székelykeresztúri szobrászt, a helyi múzeum munkatársát bízták meg. A fiatal amatőr művésznek már több szobra díszíti Keresztúrt, Kőrösi Csoma Sándorról mintázott alkotását pedig a gyergyószárhegyi alkotótáborban helyezték el.

A Coméniében felállítandó emlékmű páros kopjafát ábrázol, melyet két – fából szerkesztett – kapocs fon szorosra össze. A négy méter magasra méretezett alkotás a két település testvéri barátságát szimbolizálja. Azt a mély érzést példázza, hogy lehet emberek, közösségek között harmonikus megértés, még akkor is, ha térben nagyon távol fekszenek egymástól.

A belga község és az udvarhelyszéki Szentábrahám közötti őszinte barátság jelentős esemény. Példaértékű tett. Az európai humanizmus sugárzik belőle. Napjainkban nagy szükség van ilyen emberi kapcsolatokra. Demeter István nagy erejű alkotása a székely nép barátságépítő lelkületét tanúsítja. Európához szól, a két és fél milliós lélekszámú erdélyi magyar nemzeti kisebbség nevében.

(H. D. D.)

GYANAKVÁS HELYETT – DIALÓGUST

Ezzel a címmel adta ki első kiadványát a Romániai Magyar Demokraták Szövetségének Kolozs Megyei Bizottsága. A példátlan gyorsasággal kinyomtatott füzet a február 10-én megtartott nagygyűlésen elhangzott beszédek teljes szövegét tartalmazza. Mint ismeretes, a nagygyűlés megrendezésére az adott okot, hogy a román nacionalista politikai erőkhöz támadást indítottak az újjászerveződő Bolyai Egyetem ellen. Szeretnék megakadályozni, hogy megnyissa kapuit.

Az ősi erdélyi felsőoktatási intézményt formailag 1872-ben alapították, de – amint ezt Balázs Sándor egyetemi tanár előadásában is kifejtette – valódi alapjait már 1579-ben lerakta az erdélyi magyarság. Ennek a nagy hagyományokkal rendelkező egyetemnek a visszaállítását kívánja Európa legnépesebb nemzeti kisebbsége. Ceausescu bűneinek jóvátételét követelte a professor, amikor ezt mondta: „Mi nem új egyetemet akarunk, hanem a nevét és formáját többször változtató kolozsvári universitas újjáélesztését.” Ugyanakkor megfogalmazta csalódását is a kormány halogató politikája miatt. „Minket már kétszer becsaptak. 1918-ban Gyulafehérváron nagyszerű ígéretet tettek... 1945-ben Groza nem kevésbé fogadkozott – s tudjuk, mi lett az eredménye...” Sikeresz állt az óvodától az egyetemig ívelő anyanyelvi oktatás visszaállítását. Ervelésében hangsúlyozta azt az áldozatot, melyet a magyarság hozott a régi rendszer megbuktatásáért. „Mi vértünkkel fizettünk és fizetünk, no meg verejtékkel, az egész ország javára. Ezért van jogunk az anyanyelvi oktatásra legfelsőbb szinten, önálló felsőfokú intézményben.”

Kántor Lajos, az ismert irodalomtörténész, az RMDSZ Kolozs megyei szervezetének elnöke ugyancsak határozottan leszögezte, hogy a jelenlegi államhatalomnak biztosítania kell a romániai magyar kisebbség teljes jogegyenlőségét. „Ez pedig azt jelenti – fejtette ki –, hogy jogos igényt formálhat külön saját intézményeire: iskoláira, egyetemére, színházaira, művelődési egyesületeire; az anyanyelv minden szintű használatára – a közigazgatásban, a törvényszékben s az utcánévadásban.” Násody Zoltán, a kolozsvári Teh-

nofrig Gépgyár dolgozója, megerősítette Kántor Lajos követelését: *A mi kultúránk más ősök és egyéniségek alkotásaiban gyökerezik. Számomra a legnagyobb költők: Vörösmarty Mihály, Arany János, Petőfi Sándor és Ady Endre* – vallotta. Kifejtette, hogy ez a másság indokolja, hogy a magyar kisebbség visszakapja anyanyelvi művelődési lehetőségeit. „Akarunk magyar nyelvű oktatást minden szinten! Igen, akarunk. Akarunk számarányos képviselőt érdekeink védelmében! Igen, akarunk. De mindig is akartunk. Egyesek hangosan hirdették és meghurcoltattak – emlékeztetett a múltra –, talán meg is haltak ezen célért.” Felszólalásában kiemelte a két nap közötti megértés szükségét, és türelmet kért a többségi románságtól. Elhatározta magát a szeparatizmus vádjától.

Ez ellen tiltakozott a MADISZ képviselője, Váradi Miklós is: „Mi, romániai magyarok, távol a szeparatizmusnak még a gondolatától is, csupán az egyetlen és legszükségesebbet kértük: az anyanyelvi oktatás visszaállítását. Beszédében emlékeztetett arra, hogy a Helsinki Záróokmány részletesen meghatározza a nemzeti kisebbségek jogait. A Kolozs megyében élő négyezer magyar fiatal élni kíván ezekkel a jogokkal. Hasonló nézeteknek adott hangot a Kolozsvári Magyar Diákszövetség képviselője, Dranea Róbert. „Mi egy kétféle lelket számlál, ősi kultúrával és hagyományokkal rendelkező nemzeti kisebbség vagyunk itt Erdélyben és ugyanolyan jogokkal kívánunk rendelkezni, mint azok, akik jogaink ellen tüntetnek.” A MADISZ a kolozsvári magyar egyetemisták érdekvédelmi szervezete.

A kiadvány címe is jelzi: az erdélyi magyar értelmiség határozottan kiáll a dialógus mellett, a két nép megbékélését hirdeti. Sajnos, a kívánt őszinte párbeszéd még nem kezdődött meg. Egyes megfigyelők az erdélyi román görög katolikus egyházban látják azt a szellemi tényezőt, mely – ha megerősödik – képes lehet erre a párbeszédre. Ők képviselhetik azt a kulturális potenciát, mely Románia szekerének rúdját Európa felé fordíthatja.

(H. D. D.)

Tőkés püspök bírálja a Romprest

Tőkés László, a Nagyvárad székhellyel működő Királyhágó-melléki református egyházkerület püspöke még nem foglalta el új tisztét. A sajtónak adott pénteki nyilatkozatában ugyanakkor hangsúlyozta, hogy rendkívüli megtiszteltetés számára megválasztása. „Mint temesvári református lelkész indultam az Egyesült Államokba, és onnan mint megválasztott püspök tértem vissza Romániába” – mondotta.

A Rompres hírügynökségnek adott nyilatkozatában szövegezte el, hogy elkeserítette a tény: a kormány, a Vatra Romaneasca, a Parasztpárt, a sajtóügynökség és a televízió még a marosvásárhelyi fejlemények kivizsgálása előtt magyarellenes szellemben nyilvánított véleményt, és igyekezett hangulatot kelteni, rossz, helytelen irányba terelni az állásfoglalásokat. Ezért arra kényszerült, hogy tájékozódjon és ismertesse nyilatkozataiban a magyar kisebbség álláspontját is – közölte. – A külföldi sajtó mellett a telefax nagy segítséget adott neki és naponta telefonon is kapcsolatba lépett Bukaresttel. Tájékozódott Domokos Gézáttól, a RMDSZ elnökétől, kereste Király Károlyt és Ion Iliescut is, de az Ideiglenes Nemzeti Egységtanács elnökét nem tudta elérni.

Tőkés László bírálta a Rompres sajtóügynökséget, mert nem a tényeknek megfelelően adott tájékoztatást, hanem egyoldalúan a magyarságra hártotta a történelemért a felelősséget. A Rompres marosvásárhelyi tudósítója felelőtlenül, tendenciózusan küldte jelentéseit. Arról is szólt, hogy a román sajtóügynökség már korábban is elferdítette a tényeket, s például amikor Szilágyi menyőn egy külföldi lapnak nyilatkozott, egy hibásan fordított szó alapján félremagyarázták szavait.

A bukaresti televízió esti híradójában Tőkés László nyilatkozatot tett a marosvásárhelyi eseményekkel kapcsolatban. Ebben ismételt szöveget adott az egyoldalú tájékoztatás veszélyeiről. Utalt arra, hogy karácsonykor, a forradalom napjaiban az egész ország teljes egységről, megbékélésről és szeretetről tett tanúságot, most pedig három hónappal később, húsvét előtt a vádaskodás, a viszálykodás és az összecsapás tanúsága egy másik helyzetet tükröz.

Kitért arra, hogy ő az egész román társadalmat szolgálja, nemcsak a magyar nemzetiséget. Am nyomatékkal hangsúlyozta azt is, hogy a magyar nemzetiségnek jogai vannak, amelyeket biztosítani kell – joga van többek között iskoláihoz, intézményeihez, anyanyelvéhez, szabad életéhez. Ezekkel a jogokkal nem csökkenteni a románság jogait – mondta. Ehhez a gondolathoz kért több megértést és az együttéléshez pedig megbékítő szándékot.

Megalakult a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége

A Zombor melletti Doroszlón szombaton délután megtartotta alakuló közgyűlését a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége (VMDK).

Herceg János, az ismert jugoszláviai magyar író a közgyűlést megnyitó beszédében hangoztatta, hogy a közönség törekvéseit az egyetemes magyarság, az egységes Jugoszlávia és a közös Európa elvei vezérlik. Megállapította, hogy napjainkban az összeurópai érdekek olyan irányban hatnak, amelyek megfelelnek a nemzeti kisebbségek érdekeinek is.

Ágoston András, az újvidéki Fórum Lap- és Könyvkiadó igazgatóhelyettese, a VMDK kezdeményező bizottságának vezéregyénisége beszámolója hangsúlyozta, hogy a közönség Jugoszlávia népei és nemzetiségei egyenjogúsága érvényesítésének szervezeti és politikai eszköze lesz. Célja, hogy elősegítse a nemzeti-nemzetiségi egyenrangúság megvalósítását a Vajdaságban, illetve a Szerb Köztársaságban.

A VMDK programja támogatja a Jugoszláviában meghirdetett reformokat, sikeresz áll a társadalmi és politikai

változásokért, a pártállam jogállammá történő átalakításért, a tőke-, áru- és munkaerőpiacra rendezkedő piacgazdaságért, a többpártrendszerű parlamenti demokrácia megeremeléséért. Kidomborítja, hogy létre kell hozni a népek és nemzetiségek egyenjogúságának új modelljét, mivel az a kis létszámú nemzetiségek – így a vajdasági magyarok – soraiban nem biztosítja a felgyorsult asszimilációs folyamat megállítását. Az új modellre azért van szükség, hogy az minél következetesebben és teljesebben valóra váljon a jogállam, a piacgazdaság és a politikai pluralizmus feltételei között. A nemzetiségi politikát meg kell szabadítani az egypárti ideológiai béklyóitól, s a nemzetiségi jogokat az emberi jogok sajátos területékként kell kezelni.

A VMDK megszervezését aláírt nyilatkozattal eddig 6000-en szorgalmazták. Képviselőikben a doroszlói közgyűlésen az autonóm tartomány városából és falvaiból mintegy 150 küldött vett részt.

A VMDK megalakulását Belgrádból táviratban üdvözölte a Szerb Szociáldemokrata Szövetség.

Koalíció az Együttélés és a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom között

Csehszlovákia – Együttélés

Alakuló kongresszust tartott szombaton Pozsonyban a csehszlovákiai nemzetiségek politikai mozgalma, az Együttélés. A demokráciáért és a nemzeti kisebbségek jogaiért küzdő mozgalom kongresszusa úgy döntött, hogy az Együttélés választási koalícióra lép a Szlovákiai Magyar Kereszténydemokrata Mozgalommal. Ezzel nagymértékben megnőtt az esélye annak, hogy a júniusi választások után a magyar nemzetiség képviselőket küldhet nemcsak a szlovák, hanem a csehszlovák szövetségi parlamentbe is. A pozsonyi kongresszuson az együttélés elnöke Duray Miklóst, alelnökévé pedig Gyimesi Györgyöt és a csehszlovákiai lengyel nemzetiség képviselőit Stanislaw Gawlikot választották meg.

A Duray Miklós által kezdeményezett Együttélés a Csehszlovákiában élő nemzetiségek első közös mozgalma 1945 óta. Célja, hogy érvényt szerezzen a nemzeti kisebbségek kollektív jogainak, képviselőiknek a parla-

mentben. Azért küzd, hogy a csehszlovákiai nemzetiségeknek joguk legyen saját ügyeikben dönteni, tevékenységében a nemzetközi emberi jogi szövetség nemzetiségi jogokról szóló prágai határozatából kíván kiindulni. A mozgalom demokratikus elveken alapul és nyitott mindenki számára.

A pozsonyi alakuló kongresszuson mondott bevezetőjében Duray Miklós egyebek között azt hangoztatta: Csehszlovákia csak akkor lehet egyenrangú tagja az európai államok közösségének, ha tiszteletben tartja a kisebbségek jogait. Elmondotta, hogy február elején azért indítványozták a mozgalmat, mert félő volt, hogy az alakuló pluralista demokráciában a nemzetiségi kisebbségek nem jutnak kellő politikai képviselőhöz. A többségében magyarok alkotta mozgalmat támogatja a csehszlovákiai lengyel, német, ukrán és rutén nemzetiség is. Duray Miklós bevezetőjében azt is hangsúlyozta, hogy a mozgalom magyar indítványozói az Együttélés mozgalom létrehozásával el kívánták szigetelni a naciona-

lista szerveződések a magyarok körében, ugyanis fennállt annak a veszélye, hogy ha nem szervezik meg az Együttélés mozgalmat, akkor is magyar nacionalista pártok jöhetnek volna létre. A másik fő szempont az volt, hogy megkeressék azt az információs tényezőt, amely a csehszlovákiai demokrátiás folyamathoz kapcsolja a magyar nemzetiséget és ezt a közös nemzetiségi politikai mozgalomban találták meg.

Duray Miklós az MTI tudósítójának nyilatkozva közölte: az Együttélés és a Szlovákiai Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom választási szövetsége nagykoalíciónak tekinthető, mert két politikai tömörülésnek van a csehszlovákiai magyar nemzetiség körében a legnagyobb tömegbefolyása. A koalíció arra számít, hogy a júniusi választásokon kétszáz-háromszázézer közötti szavazatot tud megszerezni. Ez annyit jelent, hogy az Együttélés és a Szlovákiai Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom koalíciója nemcsak a szlovák, hanem a szövetségi parlamentbe is be tud jutni.

Választási kaleidoszkóp Kaposvárról

A bombaóra nemcsak Kaposváron ketyegett a választások első fordulóját elől. A magát Varga György Péterként nevesítő, személyes emlékekről beszámoló cikkíró és adatszolgáltató ugyanis nem kizárólag a somogyi megyeszékhelyen Király Bélát célba véve helyezte el az alattomos szerkezetet. Például Budapesten a Ring című független hetilap március 21-i számában. A Ring ugyanis – híven a szorító szabályaihoz – nem volt hajlandó asszisztálni az egyetlen résztvevő „küzdelemhez”. A Kubinyi Ferenc által sajtóképessé fűsült vádaskodás mellett közölte Király Béla meggyőző cáfolatát, rábízva az olvasóra a döntést. Nem így a Szabadság Párt Magyar Holnap című, egyre sűrűbben megjelenő kiadványa. A lap híven tükrözi szerkesztői és szerzői mentalitását, mindenekelőtt azt, hogy a tisztességet nem tisztelik. Módszereik a kocsmai verekedőkére emlékeztetnek, akik szódásveggel, székkel csépelik a nekik háttal állók tarkóját. Szerencsére a választási harc élesedése ellenére sem jellemző az ilyesféle indulatok számottevő aktivizálódása. A szélsőjobboldali Szabadság Párt legerősebb hazai bázisában, Somogyban is mindössze a szavazatok 1,39%-át mondhatta a magáénak az első forduló után, országos viszonylatban pedig elenyésző a részaránya. E csekély és igen szűk körre ható népszerűség alapvető oka az igazán építő program hiánya. Nyilván ez fejlesztette ki tagjaiban az szimpatizánsaiban az agresszivitást, a rombolás vágyát. Személyükben jó lóra tett az említett cikkíró és adatszolgáltató, hiszen dr. Gueth Gyula pártvezér és hívei, felrúgva a fair playt és fittyet hányva a tisztességnek, 40 ezer égő gyújtószinórt nyomtak a terrorista eszköztárukban járattal somogyi olvasók kezébe. Céljukat részben el is érték, az időzített bomba a sikertelen próbálkozások után végre felrobbant. Azonban korántsem érte el a várt hatást. Király Béla így is figyelemre méltó fölényrel győzött, választókerületében megkapta a szavazatok 45,43%-át (az eredményére rendkívül büszke MSZP-s dr. de Sorgo 15,96%-os részarányát követi). Az azonban kétségtelen, hogy a zavarkeltés nyilvánvaló szándéka bizonyos körökben átmenetileg érvényesülni tudott (a földrajzi, etnikai és társadalmi vektorokra más helyen bővebben is kitértünk, itt csupán az eredőt méltatjuk). Nem nehéz megjósolni, az árnyékbozsolásban győztesek amúgy is gyér népszerűségét hamarosan megtépázza a felismerés, amely a második fordulóból leaddott szavazatok számában nyilván kifejezésre jut csakúgy, mint Király Béla népszerűségének várható fokozódásában. Az 1956-os Nemzetiség volt főparancsnoka nem szorul védelemre, viszont neki meg kell adni a védekezés jogát. Demokratikus jogállamokban ez nemcsak a tisztességből fakadó szokásjogi norma, hanem az írott jogba foglalt, kötelezően követendő magatartás is. Mihezertés végett nem árt, ha a Matuska Szilveszter szellemi örökségét vállaló kései utódok is gondolnak erre, mielőtt vagy miközben egy újabb robbanószervezetet helyeznek el alattomban valahol. Már is

Bomba robbant Kaposváron

hallom felháborodott tiltakozásukat. Méghogy ők, akik nyílt sisakkal, dokumentumokkal cáfolhatatlanul et cetera... Nem, uraim, ez csak a látszat. Az alattomoság a hiszékenységre és a félműveltségre alapozott módszereikben rejlik. Önök nagyon jól tudják, hogy a náci párt és a diktatórikus eszközökkel uralkodó kommunista párt is csak a fenti tulajdonságokkal behatárolt szűk körben volt képes elementáris hatást kifejteni. A példák bizonyítják, hogy Önök is erre a reinkarnálódó rétegre építenek. Kérem, hogy a beolvasásuk alá kerültek mit mondanak, ha majd felismerik, Önök lekezeltek, mondjuk ki nyíltan, hogy hülyének nézték őket.

Hol van a kutya elásva?

Országos viszonylatban a fővárosból és a többi 18 megyéből is jól láthatóan, kimagaslóan leng, lengedez Kaposváron az utódpart lobogója. Az MSZP 28 796 voksot könyvelhetett el a majdnem végérvényes összesítés után. 18%-ot hapholva ezzel, nem egészen 1%-kal lemaradva a győztes kiscsapat (18,95%) mögött. Mit mondjak, nem semmi. A szegfűsök lepipálták az MDF (16,38%) és az SZDSZ (15,71%) híveit. Nem is beszélve az egyre népszerűbb narancssokró (7,67%), akik nem titkolják: semmi szín alatt sem árulnának egy gyékényen a kommunisokkal. Na mármost, győztek csendben a kiscsapat. Nem úgy, mármint nem olyan csendesen ünnepeltek az ezüstérmesek. Dr. de., de ez nem biztos a Somogyi Néplap március 27-i első oldali közlése szerint dr. De Sorgo Tibor úr köszönte meg ismételt és fejedelmi többséget, túláradó örömmel azt a 4025 szavazatot, amelyet hívei (a bolsevikok kései, tisztult, reformista utódai) áldásos parlamenti ténykedése érdekében az urnába csúsztattak (Kaposvár 1. körzet). Úri gesztus, nem vitás, üdítő korty az elvtársi etikett ázsiai normáinak Európára kényszerítése után. Dr. Direktör úr, a Kaposvári Volán igazgatójának megnyilvánulása több mint figyelemreméltó. Annál is inkább, mert reméljük, nem szándékosan, ám de félreérthetetlenül becstelte alá a kommunista pártállam oktatáspolitikájával, közművelődési hátra bukfenccével 4 évtizeden át traktált olvasót. Ha tudta volna, talán nem hívta volna ki őket egy kis szakmai csihupihira. De hát megtette, lelke rajta. Dr. de Sorgo úr „a” statisztikai tudományok ábécéje kis a betűje ismeretének bővítésében messzemenő, csalhatatlan, s legalább is az első forduló kezdetétől végéig érvényes következtetéseket vont le, és ezzel feltehetően mulhatatlan kellemekekkel szolgálta önnön közérzetét.

A számtani közép családja fogalmát erőltetve dr. de Sorgo úr eljutott ahhoz a végkövetkeztetéshez, amely szerint a maga 4025 szavazatával valójában győztesen került ki a küzdelemből, hiszen a szerinte 4 (valójában 3: MDF, SZDSZ, Fidesz) párt által támogatott Király Béla „mindössze” 11 458 voksot könyvelhetett el, ami testvérek között is csupán 2864,5-et tesz ki pártontként. Már amennyiben négy a három. Világos, ugye? Ám de a statisztika tudományában az egyszerű számtani közép küszöbe felett átlépők figyelmét más viszonyszámok és összefüggések is felkeltették. Az egyes szavazókörcsben inkasszált voksokét kifejezőké például. Mert mire véljük a Mórisc Zsigmond Művelődési Házban a 43. szavazókörcsben megszámolt szavazatok arányát a Király Bélára leadott százalékában.

Király mindenütt győzött, indokolt tehát az ő eredményeinek függvényében vizsgálni az eredményeket. A város széli kolónia hátrányos helyzetű lakói a többrendbeli kívánivalóktól roskadozó közlekedési moráljakkal a múlt év nyarán kivívták a 17-es busz Schönherz Zoltán utcai járatának megszüntetését. Pontosabban, akkor telt be a pohár. Most meg a szavazás első fordulóját előtti egy héttel, feltehetően az üléshuzatok potyautas szaggatói, a gépkocsivezetővel és a többi utassal kötekedők számára is váratlanul, visszaállította a járatot a Volán. (A kolónia lakói gyanítják: a jószágos direktor.) Ám a statisztika tudományában csak egy kicsit is járatos kíváncsiskodóknak nemcsak a szegfű 61,4 százalékos, hanem az ortodox kommunisok 36,4 százalékos sikere is szemet szúrt, nem is beszélve a szélsőjobb Szabadság Párt 72,9 százalékos eredményéről. Ha mindez egyetlen szavazókörcsben lenne rögzíthető, talán szót sem érdemelne az egész. Ám de a hasonló népszerűség-összetételű 42. szavazókörcsben, továbbá a káderdülőként ismert szavazókörcsben is hasonló volt a helyzet (31. és 32. szavazókörcs). A külvárosi buszrongálók, továbbá a levitézlett pártállam ma már jórészt nyugdíjas, volt vezetői és védelmezői feltűnően nagy számban szavaztak a baloldali, továbbá a szélsőjobboldali örökséget vállaló pártok képviselőjelöltjeire. A Petőfi iskolában például (32-es számú kör) Királyhoz viszonyítva 57,9 százalékot spájzoltak a szegfűsök, 35,2 százalékot az ötágú elakadásjelzősök és 25,1 százalékot a legmeglepőbb magyar holnapot hirdető. A szabadióközpontban kijelölt 31-es szavazókörcsben könyvelhette el a szegfűs Sorgo úr a legjelentősebb sikerét, a 68,4 százalékot. Megjegyezzük, hogy ugyanitt 35,2 százalékot ért el az MSZP és 28 százalékot a szélsőjobb Szabadság Párt.

A megfelelő értékek másutt mindent, különösen a munkáskörletekben messze elmaradnak a felsorolattól és közelítik az országos átlagot.

Vallató Géza

Mit támogat a Soros-alapítvány?

„Sztrájkör” újságírók

„Jól jön a mellékes, s a pénznek nincs szaga”

Úgy tűnik, sokak számára nehezen emészthető a rendszerváltás. A játéka sokan bekapcsolódtak, egyéni érdekeiket szem előtt tartva. A reform jelszavát hirdetve kft-kbe és más vállalkozásokba átmentve az uralmat, a közpénzeket. Az egykori pártállam-apparátus emberei ma a gazdasági szférában húzódtak meg – látszólag elfogadva, hogy „kiszorulnak” a hatalomból.

Már születése pillanatában suttogták: „az első független Nógrád megyei közéleti hetilap, a Tarjáni Tükör nem is annyira szabad, mint azt első megjelenésekor – 1989. április 6-án – meghirdette.” Alig telt el néhány hét, s az ötödik számban már bizonyos magyarázatra kényszerült a „lapgazda”:

„Függetlenség? Nem írunk ki a fejlődés alá. Azért, mert néhány sajtótermék beárnyékolta a jelzőt. S egyáltalán, lehet-e független bármelyik újság is? Elterjedt a híre, hogy lapunk az MSZMP anyagi támogatását élvezzi. Ezúton is ismét közreadjuk: a Tarjáni Tükör Szerkesztősége nem kért, nem kapott, és nem kap egyetlen párttól, tömegszervezettől támogatást.”

Az állítás igaz volt, ám mélyen hallgatott arról, hogy az MSZMP pénze a kft-ben ott van! S még jó néhány nagyvállalat – melyek élén megbízható elvtársak állnak. Nyilván nem úri keféleltségből finanszírozták a városi lap megjelenését... Arra azonban nem számítottak, hogy az újságírók komolyan veszik a meghirdetett jelszót; „...nem ismerünk tabukat, tiltott témákat”. S Nógrád megyéről, Salgótarjánról lévén szó, volt és van mit megírni... Az olvasók a jó sztorik, a hiteles írások miatt hamar megkedvelték a lapot. Komoly konkurenciává vált a megyei napilapnak. Bizonyos körökben azonban nem örültek annak, hogy az újságírók, figyelmen kívül hagyva a szokásokat, messzire merészkednek...

Az igazgató-főszerkesztő eredmény nélkül próbálkozott a kézi vezérlés bevezetésével. Az „oszd meg és urald” elvét sem tudta eredményesen alkalmazni. Próbálkozása ellentétes hatást váltott ki; a kollektíva összekovácsolódott.

Így történt meg március 28-án – amikor a négy fős szerkesztőség egyik tagját kirúgták, mintegy példát statuálva! –, hogy a három szerkesztőtárs is felmondott! Alig néhány nappal az 1 éves születésnap előtt. Akkor, amikor a Soros-alapítvány által is támogatott városi lap kezdte kinőni magát... A korszerű szövegszerkesztőkkel felszerelt szerkesztőség példa nélküli Nógrád megyében. Csupán az újságírók hiányoznak... – már...

A történet azzal kezdődött, hogy az igazgató-főszerkesztő átvette a lap irányítását; mivel úgy ítélte meg, hogy problémák vannak. A március 28-i

szerkesztőségi ülésen többek között megemlítette, hogy balra kellene tolni a hangvételt... Volt, aki ezt „viccként” értelmelte. Másnap, egy újabb egyeztető megbeszélést követően kapott egy levelet:

„Kiss Mária
Tarjáni Tükör Szerkesztősége
Helyben

Munkáltatói jogkörömnél fogva a Poli-Press Kiadó Reklám és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaságnál munkaviszonyát a mai napon megszüntetem, munkájára 1990. március 30-tól nem tartok igényt.

Kérem, hogy a társasággal szembeni tartozását az erről szóló megállapodásunknak megfelelően rendezze. Salgótarján, 1990. március 29.

(M. Szabó Gyula)
ügyvezető igazgató

Csupán ennyi, kommentár, indok nélkül. A jogszabályok bizonyára másképp rendelkeznek... S az is biztos, hogy nehéz visszaemlékezni az egy esztendeje papírra vetett gondolatokra; amikor M. Szabó Gyula – a lapindítás ürügyén – „Négy szemközt az olvasóval” című jegyzetében a következőképp fogalmazott: „...Meggyőződésünk, az állampolgár alkotmányos joga, hogy az őt érintő kérdésekben alapos és kimerítő információt kapjon, elmondhassa, leírassa véleményét.”

Nos, a kft. ügyvezető igazgatójával (aki egyben igazgató-főszerkesztő is!) ellentétben, a szerkesztőség vezetője, dr. Zsély András és szerkesztőtársai, Tuza Katalin és Mészáros Zsolt meg is indokolták, miért vállalják – szolidaritásból! – a létbizonytalanságot:

„...Eljárása, véleményünk szerint, mélyen sérti az alapvető emberi kapcsolatokban megszokott etikai normákat. (...) Mi, akik a Tarjáni Tükör egy évvel ezelőtti indulásától Kiss Máriával együtt dolgoztunk, egyöntetűen állítjuk, hogy munkáját becsülettel és tisztességgel végezte, az ellen szakmai kifogást emelni nem lehet. Ezen túl a kis létszámú alkotógardában írásaival nagymértékben hozzájárult a lap olvasmányos karakterének kialakításához. A fentebb részletezett eljárása arra készteti a szerkesztőség tagjait, hogy ezúton kollektív felmondási szándékukat bejelentsek.”

Salgótarján, 1990. március 29.

Dr. Zsély András szerk. vez.
Tuza Katalin újs.-szerkesztő
Mészáros Zsolt újs.-szerkesztő

Botrányos születésnap lesz az áprilisi... gondolhatná bárki. Ám nincs végső; a születésnap szám már készül. „Sztrájkör” újságírók álltak a távozó helyébe – jól jön a mellékes, s a pénznek nincs szaga.

Gáspár István Gábor

Kiáltvány Kelet-Magyarország népéhez

– avagy megvilágosodásom története

re eső, viszonylag elmaradottabb területeken az MDF fölénye a jellemző. Tehát nem elfogult véleményt hallottunk, hanem a független szakértő-filozófusban régóta érlelődő gondolat nyert itt csattanásigantólást.

Villámcsapásként hasított belém a felismerés: hogyan képzelhettem én, hogy Debrecen, Kecskemét vagy Szeged a vidéki magyar szellemi és kulturális élet számottevő központjai volnának? Hogy lehetünk olyan vakok, hogy nem vettük észre a nagy magyar Alföldet elborító szellemi pusztaságot? Most már, Vajda Mihálynak hála, világosan láthatjuk, hogy a keleti országrész mintegy torz tükröképe az ellenének; sőt, itt még a városiaság is nemcsak egyszerűen groteszk karikatúrája a nyugatnak, hanem egyenesen a kelet-magyarországi civilizáció

mélypontját jelzi: hiszen az a tény, hogy már az első fordulóban két szegedi MDF-jelölt is képviselői mandátumot szerzett, szükségképpen csak arra vallhat, hogy a város lakói szellemi, kulturális és politikai érettség tekintetében messze elmaradnak a leg-sötétebb tanyavilág legbegyöpösödöttebb agyú szavazópolgárai mögött is: ugyanis még eme kongó kobakú népesség között is akadtak szép számmal olyanok, akiknek köszönhetően az SZDSZ-jelöltek a második fordulóra versenyben maradtak. (Sőt, van ahol még vezetnek is.) Sajnos, nem sokkal jobb a helyzet Debrecenben, Kecskeméten vagy Miskolcon sem.

A Vajda Mihály-i gondolat mély megalapozottságát mi sem példázza jobban, mint az én hajdani öntudatlan, magis törvényszerű sorsválasztásom,

bár Budán, tehát a Dunától nyugatra lakom, jövő MDK-tagként mégis ösztönösen az ország keleti felén kerestem magamnak munkát, s immár tíz-éve hetente néhány napra Szegedre vonatozom, ahol is a helybéli, hozzám hasonlóan bugris kollégáimmal együtt hülyíttem az ennél a sorsnál jobbra nem érdemes egyetemi ifjúságot.

Mivel tudomásom szerint sem a műsor hátralevő részében, sem a másnapi, sem a harmadnapi sajtóban senki sem vonta le a független szakértői véleményből számomra nyilvánvalóan adódó következtetéseket, a Dunától keletre eső területek lakossága iránt érzett felelősségtudattól vezérelt méltatlan személyemre hárul jobb híján a feladat, hogy kiáltvánnyal forduljon Kelet-Magyarország népéhez. Íme:

Atyámfiak!

Az idő megérett a változásra! Haladéktalanul fel kell zárkóznotok a fejlett Nyugathoz, vagyis országunk modernebb, polgárosultabb, haladóbb nyugati feléhez.

Ha ki akartok lépni szégyenletes helyzetetekből, a következő alternatívát (ha egyáltalán értitek ezt a szót) kínálkozik a számotokra:

1. Sürgősen költözzetek batyustul, jóságostul, egyetemestül, kutatóintézetestül a Duna túloldalára. Így rövid időn belül le tudjátok küzdeni a földrajzi helyzetetekből eredő szellemi és politikai nyomorúságokat.

Vagy (és ez a kényelmesebb és olcsóbb megoldás):

2. Szavazatok, atyámfiak, legalább a második fordulóban az SZDSZ-re! Meglátjátok, sok mindent jótétehetek így. Garantálom nektek, nem akad majd a tévében független szakértő, aki ezután elmaradottsággal vádolna benneteket.

Sujtó László

Hála SZDSZ-es kollégám szívességének, aki a szavazatszámoló bizottság munkája befejeztével autójával hazahozott, sikerült idejében bekapcsolnom a televíziót ahhoz, hogy ne szalasszam el azt a pár mondatot, amelynek hallatán nemcsak az önmagamról alkotott képet kellett gyökeresen átalakítanom, hanem a magyar valósággal kapcsolatos téves előítéleteimmel is le kellett számolnom.

A páratlanul pártatlan műsorvezető a komputerekből és a telefonokból lassan csordogálni kezdő választási eredmények kommentálására épp abban a pillanatban kérte föl a független szakértőként bemutatott Vajda Mihály filozófust.

A testesedni kezdő grafikonok látán a független szakértő elmosolyodott, majd a következtetést mondta:

– Csak az történt, amit előre lehetett tudni. Az ország politikai térképén a Duna a határvonal: a tőle nyugatra fekvő, tehát a fejlettebb, modernebb ország részben az SZDSZ, míg a kelet-

Rakacai ráktérítő

Fönn, északon van egy szép tó. Két község fogja közre, Szalonna és Meszes. A patak vizét megcsípték, gátat építettek, s aki a Tiszántúlon ad magára, az itt vett telket és épített a panellakásoknál nagyobb alapterületű hétvégi házat. Aki útba ejtve az aggteleki barlang megtekintését, erre téved, az pártatlan látványnak lehet tanúja. Aki a szép csendes, hajdan barátságos víztározót felkeresi, az talál éttermet, kocsmát, üvegtörmelékét a parton, rengeteg horgászt és húsz rákást.

Most a halakról ne beszéljünk, bár itt legendás méretű pontyokat, s két kilogrammot nyomó keszegeket is fognak. Most a rák a téma. Az idén sorba álltak a vállalkozók azért az engedélyért, amely az ollósok zsákmányolására és értékesítésére jogosít. A történetnek előzménye van. Kezdjük egy tudományos tündöklettel. A rák a víz minőségének legjobb indikátora. Azaz, jelzi, hogy tisztaság van, s az ökológiai egyensúly természetes. A rák elpusztítja a környezetet mérgező anyagokat, beleértve a döglött és beteg halakat is. (A rák viszont – embrionális formájában – kedvenc tápláléka a halaknak.) Rakacán, a budapesti székhelyű Zöldfény Kft. jóvoltából húszan kaptak engedélyt a rákászatra. Egy ollósért öt forintot kap a fogó. A valutás üzlet finansziális része titok, de az publikus, hogy a rakacai zsákmány speciális ládákban a fővárosba, s onnan, a Svájcot is érintő gyorsvonat különkocsijában a gurmanok asztalára kerül. A lehetőségen felbuzdulva az érintettek, köztük a tavat kezelő MOHOSZ Borsod-Abaúj-Zemplén megyei intézménye is, felajánlották a külföldieknek, hogy máshol is produkált rákot értékesítenének... Am a partnereknek csak rakacai rák kell...

A tavalyi adatokról arról árulkodnak, hogy a többnyire érett, büdös májjal csalizott hálókba (hol van már a klasszikus rákfogó eszköz a rácsa?) 350 ezer darab rák került. Hogy mit hoz az idei év? Horgászt semmi sem bosszanthatja jobban, mint ha kapást észlelven – mert hűsünk mindenre vevő – nem halat fog... Am az üzlet az üzlet. S ez oda-vissza érvényes. A rák, mint utaltunk rá, jelzi, hogy tiszta a víz. És a tiszta vízben több a hal is. A ráktérítő határára átlépése egyaránt figyelmeztető lehet a pecások és a rácsások számára.

Brackó István

Gazdaságpolitikai rovatunkat az M&M Szoftverház Kft. szponzorálja

EGYÜTT ÉLNI A MUNKANÉLKÜLISÉGGEL

BESZÉLGETÉS TÍMÁR JÁNOSSAL,
A KÖZGAZDASÁGI EGYETEM
PROFESSZORÁVAL

A munkanélküliségről ma roppant szélsőségesek a vélemények, van aki jelentéktelennek tartja a problémát, és az alig 15–20 ezer nyilvántartott munkanélküli hivatkozik, mások azzal riogatnak, hogy hónapokon belül félmillió, később akár egymillió ember is az utcára kerülhet.

Tímár Jánost, a Közgazdasági Egyetem munkagazdaságtan professzorát arra kértük, hogy a magyarországi munkanélküliség tárgyilagosa bemutatásában legyen segítségünkre.

– Sokan nosztalgiaival gondolnak vissza az elmúlt évtizedekre, amikor valóban ismeretlen volt nálunk a munkanélküliség. Mi erről Önnek a véleménye?

– A szovjet típusú kelet-európai gazdaságoknak évtizedeken át kétségtelenül egyik jellemzője volt, hogy nem létezett társadalmi méretű munkanélküliség. Ezt a teljes foglalkoztatottságot és az ebből következő létbiztonságot alapvetően a munkaerőpiacra kialakult túlkereslet, az állandósult munkaerőhiány tartotta fenn. E helyzetben évente 500–600 ezer ember cserélt munkahelyet saját elhatározása alapján anélkül, hogy a munkanélküliség kockázatával számolnia kellett volna.

Vannak akik azt mondják, hogy ezekben az évtizedekben is volt munkanélküliség, csak éppen úgymond a kapukon belül. Ez a megfogalmazás azonban félreértésre adhat okot. Egészen más dolog, ha valakinek van állása és fizetése, csak éppen munkája nem eléggé termelékeny és hatékony, és más dolog, ha valaki nem jut munkához és nincs keresete. Ami az előbbi illel, ha a munkaerő-kapacitás rossz kihasználása, az alacsony munkaintenzitás következtében a társadalmilag kedvező létbiztonságot nagy árat kell fizetnünk: a munkafegyelmek fellazult, a termelékenység még a formális statisztikai adatok szerint is alig emelkedett, gazdaságunk egyre kevésbé tudott alkalmazkodni a gyorsan változó világpiacon követelményekhez. A hetvenes évek végére a gazdasági növekedés, és az életszínvonal emelkedése megállt. Még ennek a megrekedt állapotnak a fenntartásához is mind több külföldi kölcsönt kellett felvenni, s a kölcsönök terhei a legutóbbi években már közvetlen okaivá váltak a reálkeresetek csökkenésének.

– Kik azok, akik már az utcára kerültek, milyen összetételű a jelenlegi munkanélküli réteg?

– A mostani kis számú munkanélküli többsége még nem a gazdasági szerkezet korszerűsítése miatt került az utcára, hanem a vállalatok „passzív fogyókúrája” következtében. A vállalatok, kevés kivétellel, még nem kezd-

tek hozzá a belső tartalékok mozgósításához. Az elbocsátottak jelentős része az ún. marginális munkaerő. Ide tartozik például a cigányok egy része, akik úgy viselkednek ma a munkahe-lyen, ahogy az első magyar ipari munkások a múlt század végén; nem szoktak még hozzá az ipari munka rendjéhez és fegyelméhez. Ehhez a csoporthoz tartoznak az alkoholisták, a betegek és a rokkantak is. Ez a réteg jóllehet munkanélküli, igen nehéz tartósn munkába állítani, és arra is kevésbé alkalmasak, hogy átképezzék őket. Jó részük nem jelentkezik ezekre a tanfolyamokra, és aki mégis jelentkezik, hamar kimarad.

– A jelentős, akár több százszáz munkanélküliségről mi az ön véleménye? Szükség van erre a hatékonyság növeléséhez?

– Én óvnék attól a tévhittől, hogy a munkanélküliség olyasvalami, amit valakik szándékosan „csinálnak”. Attól a feltételezéstől még méginkább, hogy a gazdaság a munkanélküliségtől hatékonyabb lesz. Ha ez igaz lenne, akkor például India lenne a legtermelékenyebb ország a földön. Egyelőre azért nincs jelentősebb munkanélküliség, mivel az úgynevezett „szocialista szektor” mind a mai napig nincs igazából rákényszerítve a gazdaságos működésre. Itt most még egy köztes állapot van, a gazdaságunk nem tervgazdaság, de még nem piacgazdaság. Az állami és nagyszövetkezeti szektor, még a költségvetéshez tartozó intézmények adnak munkát az összes foglalkoztatott 80–85 százalékának. Ebben a szférában egyelőre alig-alig mozdul valami. Amilyen mértékben azonban a piaci hatások érvényre jutnak, úgy fog nőni egy ideig a munkanélküliség. Annál a néhány vállalatnál, ahol a külföldi tőke megjelent, ott a rendcsinálás egyik kísérőjeként jelentős leépítések kezdődtek, miközben a termelés gyorsan megnőtt.

– Ezek szerint tehát tartós és jelentős munkanélküliségre kell számítani, hiszen a magyar gazdaság állapota már nem tűr halasztást.

– Pillanatnyilag a foglalkoztatottak alig fél százaléka munkanélküli. Ha a kormány vagy az ellenzéki pártok programjában szereplő szerkezetátalakítás komolyan megindul, körülbelül 50–100 ezer munkanélküli lehet az év végéig számolni. Ez még mindig alig 1–2 százalékos arányt jelentene, holott Európa legsikeresebb „szociális piacgazdaságaiban” Ausztriában és Svédországban ennél most is magasabb az arányuk. Az NSZK-ban, vagy Franciaországban 8–10 százalék körül mozog, számos más országban, például Dániában, Hollandiában még ennél

is jóval nagyobb a munkanélküliség. Ráadásul ezeknek több mint fele már egy évnél hosszabb ideje munkanélküli.

A tapasztalatok mindenesetre bizonyítják, hogy nem kívánhatjuk egyszerre a „szocialista tervgazdálkodás” nyújtotta teljes foglalkoztatási biztonságot, és a követendő mintaként előtűnk álló nyugati piacgazdaságok gazdasági sikereit és jólétét. A mi pártjaink választási programjai tele vannak egymásnak ellentmondó követelésekkel és ígéretekkel. Van olyan párt, amely egyszerre követeli a magántulajdon alapján álló, minden állami beavatkozástól mentes liberális gazdálkodást, és ugyanakkor azt ígéri, hogy ha hatalomra kerül „megszünteti”, vagy „nem engedi meg” a munkanélküliséget.

Reálisabb abból kiindulni, hogy amilyen mértékben mi a gazdaságunkat modern piacgazdálkodás alakítjuk, hasonló munkaerő-problémákra kell számítani, mint Nyugat-Európában, vagy Észak-Amerikában. Ausztria, Svédország és mások példája ugyanakkor azt mutatja, a társadalomnak megfelelő politikai berendezkedés mellett lehetőségei vannak arra, hogy enyhítse a fejlődést kísérő kísérő konfliktusokat. A legjobb eredményt azok az országok érték el, amelyekben erős szocialista, szociáldemokrata pártok és jól szervezett szakszervezetek működtek, és amely országok kormányai a szociális piacgazdaság társadalmilag ésszerű politikáját követik.

– Reálisnak tartja azt a prognózist, hogy a magyar vállalatok nagyobb része öt-hat év alatt képes hatékony működésre állni és folyamatosan felszívni a csődbe ment vállalatoknál feleslegessé vált munkaerőt?

– Abból kell kiindulni, hogy más dolog az, ha valahol tartósn munkanélküliség van, és megint más azt, hogy a munkanélküli milyen hosszú ideig maradnak munka nélkül. Ha gazdaságunkban kellő teret kapnak a magánvállalkozások, a külföldi tőke, a piaci verseny, a gazdaság fellendülésnek indul, úgy remélhető, hogy a munkanélküli többsége nálunk viszonylag rövid időn belül újra el tud majd helyezkedni. Ugyanakkor azzal kell számolni, hogy akár 2–4 százalékos munkanélküliség is tartós kísérője lesz a gazdasági haladásnak. Meg kell azonban itt említeni egy olyan demográfiai hatást, ami sajnos épp az elkövetkező öt-hat évben még növelheti a munkanélküli számát. Most kerül ugyanis ki az iskolából az az igen nagy létszámú nemzedék, amely a hetvenes évek közepe után született. Most e hullám kezdetén vagyunk és, becslések szerint 1990 és 1996 között mintegy 150 ezer-

re tehető a kizárólag népesedési okokból várható többletmunkaerő. Ez átmenetileg nehezíteni fogja a fiatalok elhelyezkedését.

Ami a kérdésnek azt a részét illeti, hogy mennyi idő alatt lábal ki a magyar gazdaság a jelenlegi bajaiából, ezt én nem tudom megjósolni, de bizonyos vagyok abban, hogy hamarabb mint a többi kelet-európai ország (talan az NDK-t leszámítva). Most a nagy választási csetepaték közepette háttérbe szorult a régóta folyó magyar gazdasági reform jelentősége. Pedig tény, hogy azzal, ami nálunk például 1968-ban, a Nyers-féle új gazdasági mechanizmus bevezetése óta történt, jóval megelőztük szomszédainkat. Igaz, hogy nem jött létre még az igazi piacgazdaság, de a tervutasításos rendszertől elváltunk. Míg a többi „szocialista országban”, amelyekben a politikai-hatalmi váltás velünk egy időben zajlik, a gazdasági átalakításhoz jóformán még hozzá sem kezdtek.

– Ön szerint tehát, ami a felszínen ma olyan reménytelen és kaotikus a magyar gazdaságban, amögött már meghúzódik a kibontakozás folyamata?

– Ha bemelegünk egy lakásba, amelyet átépítenek, újrastellenek ott akkora káosz van, hogy az ember kétségbeesik. Nálunk most folyik az átépítés, a nagytakarítás. A zűrzavart még növeli a politikai csatározás, a választási programbeszéd egy része, amelyek inkább zavart, semmint rendet csinálnak a fejekben. De ezzel együtt is, a mostani zűrzavar nem abból ered, hogy a gazdaságban minden maradt a régi, épp ellenkezőleg, inkább abból, hogy úton vagyunk a versenyképes, korszerű gazdaság felé, még ha ennek eléréséhez nehéz utat is kell megtenni.

– Visszatérve a munkanélküliség problémájához, ön szerint mennyire jó a munkaerőpiac jelenlegi intézményi rendszere?

– A hazai munkaerőpiaci intézményei a legutóbbi néhány évben, a nyugati országok mintájára épültek ki. A mi munkanélküli segélyrendszerünk nem rosszabb, sőt például a segély százalékos nagyságát tekintve, kedvezőbb jó néhány nyugat-európainál. Az átképzési és más rendszerek szervezeti keretei is kiépültek. A jelenlegi intézmények azonban még csak a mai kis számú munkanélkülihez vannak méretezve. A százszáz munkanélküliséghez nemcsak jóval több pénzre, de sokkal több jól képzett munkaerőpiaci szakemberre is szükség van. És ami sok bajt okozhat a jövőben; egyelőre semmilyen lépés sem történt elavult oktatási rendszerünk korszerűsítésére.

Pusztai Éva

A kocka megfordult

107,2 millióval tartoznak állami vállalatok a Pintér Műveknek

király megismerkedhessen személyesen a Pintér Művek tevékenységével, tulajdonosával...

– Nem túlzás ma már kisiparosnak nevezni önmagát?

– Igaza van. Helyénvalóbb lenne a vállalkozó szó használata, de nem tudom levetkőzni, honnan indultam... Ez nem valamiféle demagógia, hiszen végül is nyolc évig kisiparosként működtem. Az utolsó két évben nőttük ki magunkat ebből a forgalomkörből.

– Ha már itt tartunk, engedjen meg egy kényes kérdést. Mi a véleménye azokról a „jóakaróiról”, akik így nyilatkoznak: „A Pintérnek könnyű, mert benne van a felső klikkben... Ilyen támogatással, háttérrel én is csodákra lennék képes!” Nem túlzok, ha azt mondom, volt időszak, amikor Önt a „Vörösbárával” egy lapon emlegették...

A reform nem most indult, hanem

évekkel ezelőtt. Kaptam lehetőséget arra, hogy ezt Magyarországon megvalósítsam. Ilyet bárki kaphatott, nem valamiféle különleges, kivételezett alkalomra gondolok. Megpróbáltam, s egyáltalán nem ment simán. Nemcsak szép szóval kellett küzdeni, hanem komoly csatákat kellett megvívniunk a kormánnyal, a párttal, s összesen 43 vizsgálatot zúdítottak a nyakamba, az APEH 35 millió forint gazdasági bírságot szabott ki ránk. Ha ezt valaki a felső tízezerhez való tartozásomnak könyveli el, akkor nincs tisztában azzal sem, hogy miért változtatta meg a Parlament 24 óra belül a vállalkozások beruházási törvényét. Mindez ellenem irányult. Kíváncsi lennék arra, hogy azok közül, akik megpróbálnak így beállítani, hányan kerültek volna ki győztesen a 43 vizsgálatból. Ha csak egy szabálytalanság is bejött volna nekik, rajtam elverték volna a port.

Én nem engedhetem meg magamnak még az apróbb lazaságokat sem...

– Hány ember is vizsgálódott akkor Önnél?

– 217 pénzügyi szakember jött hozzám hibák után „bogarászni”. Mindezt a nyugati sajtó figyelemmel kísérte, a herceg is innen tudott a Pintér Művek létezéséről.

– Elégtétel-e Önnek, hogy a „Művek” áll, nagyon jó haszonnal üzemel, hogy a vizsgálatok az Ön javára dőltek el? Elégtétel-e, hogy egy éven belül befejezték tekintni célkitűzéseit? Ekkora az alapanyag-gyártástól kezdve a késztermégek, saját szervizhálózatáig mindent maguk állítanak elő, vagyis senkitől sem lesznek függőségi viszonyban?...

– Ez nem elégtétel, ez igazi siker-élmény. A Műveknek 1,7 milliárd forintnyi megrendelése van. Jelenleg 102,7 milliárd forint a kintlévőségem, amellyel állami vállalatok tartoznak nekem. Boldog vagyok, hogy most a 33 százalékot nem én fizetem, hanem a cégek. Örülök, hogy ez a dolog megfordult. Ezt akár elégtételnek is fel lehet fogni...

Szilvási Ildikó

Springerék Debrecenben

A Hajdú-Bihari Napló debreceni szerkesztőségében is jártak az NSZK-magyar vegyes vállalat, az Axel Springer-Budapest Kft. képviselői, hogy ismertessék a megyei lapok megvásárlására vonatkozó üzleti elképzeléseiket.

A szerkesztőségi kollektíva igen megosztott, vannak akik kedvezően fogadták a kft. ajánlatát, míg mások tiltakoznak a megyei sajtó külföldi cégnek történő eladása ellen. Bényei József főszerkesztő kezdeményezésére szakértői bizottságot hoztak létre annak vizsgálatára, hogyan lehetne a lapot a hazai és külföldi működő tőke bevonásával, de anélkül, hogy eladnák, gazdaságilag is függetlenné tenni.

A Magyar Demokrata Fórum debreceni elnöksége máris tiltakozott amiatt, hogy az MSZP külföldi lapkiadó vállalatnak kívánja eladni a tulajdonában álló Hajdú-Bihari Naplót. Szerintük a megyei lapnak és a kiadóknak állami kezelésbe kell kerülnie, és a helyhatósági választások után a demokratikusan megválasztott helyi önkormányzat hivatott felügyeletet gyakorolni fölöttük.

Az izraeli házasságok Cipruson kötődnek

Évente sok száz izraeli pár dönt úgy, hogy Ciprus szigetén mondja ki a boldogító igent. Nem romantikából utaznak a szigetre, amely az antik görög mitológia szerint Afroditének, a szerelem istennőjének az otthona. Az ok: vallási.

Sokan így akarnak tiltakozni az ellen, hogy az izraeli vallási hatóságok, az ultraortodox rabbik a házasságkötés kérdésében is ellenőrzik a magán-életüket. Izraelben csak egyházi házasságkötés létezik. A frigynek a zsidó, a mohamedán, a keresztény vagy a drúz rítus szerint kell kötődnie, polgári házasságkötés nincs.

„Ez vallási kényszer, amit mi ellenzünk” – mondja egy 25 éves izraeli férfi, amint trikóban, rövid nadrágban, szandálban kérelmezi a házasságkötési engedélyt a nicosiai városházán.

A tel-avivi és a nicosiai utazási irodáknál 700–1000 dollárba kerülnek a házasságkötő utazások. Az árban benne van a repülő- vagy hajójegy, a házasságkötési engedély és a mézesmártó a földközi-tengeri turistaparadicsom valamelyik szállodájában.

Már évek óta mennek izraeliek egybekelni Ciprusra. Egy részük azért, mert Izraelben vallási előírások miatt nem tudna házasságot kötni választottjával, a többség azonban egyszerűen csak azért, mert polgári házasságkötést akar.

„Nem azt mondom, hogy ez már iparág, de valami olyasmi – mondja Tamar Lesem, a tel-avivi független emberi jogi hivatal vezetője, akinél hente 15 pár érdeklődik a polgári esküvő lehetősége iránt.

A nicosiai polgármester-helyettes szerint az utóbbi években a házasságkötők több mint egyharmada izraeli.

Ciprus valóságos mennyország azoknak a közel-keletieknek, akik saját hazájukban nem köthetnék polgári házasságot. Az izraeliek számára egyenesen ideális megoldás Ciprus, mert közel van és olcsó. Sokan csak két-három napig maradnak. A ciprusiak újabban igyekeznek valahogy emlékeztetésebbé tenni számukra a ceremóniát, és úgy látják, hogy sok izraeli ezt örömmel veszi. Van, aki farmerben, válltászkával jelenik meg, van, aki igazi esküvői díszben.

Az izraeli polgárjogi csoportok szerint a fiatal, nem vallásos izraeliek egyre elgedetlenebbek azzal, hogy a zsidó államban olyan kormányzati rendszer alakult ki, amelyben a két nagy párt kénytelen eleget tenni a kicsi, de szélsőséges vallási pártok követeléseinek. A vallási csoportoknak akkora befolyásuk van, ami semmiképpen sincs arányban létszámukkal.

A vallási pártok például elérték, hogy a kormány finanszírozza a vallási

iskolákat, hogy a zsidó szombat – amikor tilos utazni – ne közlekedjenek az El Al izraeli légitársaság járatai sem.

A nicosiai városházán azt mondja a fiatal izraeli: „A zsidó szokások egy részét mi is megtartjuk, s még azon is gondolkodtunk, hogy esetleg a zsidó hagyományok szerint kössünk házasságot. Végül mégsem akartuk a vallási ceremóniát.” Menyasszonya hozzászól: „Az ember bármit akar csinálni, mindehhez kell a rabbi. Én azt akarom, hogy azt tehessem, amit én akarok.

Ciprusra mennek olyan izraeliek is, akik Izraelben semmiképpen sem köthetnék házasságot, mert mondjuk a férfi az ősi izraelita papok leszármazottjának számít, a nő meg elvált asszony. A jog szerint akkor is tilos a házasság, ha az egyik félnek hiányzik az előző házasság egyházi felbontása. De az izraeliek 60 százaléka nem kényszerből, hanem meggyőződésből megy külföldre házasságot kötni.

Izrael hivatalosan nem avatkozik bele. Amikor az ifjú párok hazatérnek, a belügyminisztérium csendben bejegyzi a külföldön kötött házasságot. És a frigyek cseppet sem zavarják az izraeli-ciprusi államközi viszonyt.

Reuter alapján MTI-PRESS

Sztriptíz

Párizsban egyszer egy nagyon szomorú és nagyon igaz emberrel voltam együtt. A kevesebből valóval, akihez csak akaratlan vételek tapadnak, akiről hetven év tisztasága és letisztultsága sugárzik. Tőle hallottam ezt a kis eszme-futatót. Éjfél után volt, a meleg miatt a fal nagyságú üvegajtókat sorra elhúzták. A hallból behallatszott a televízió hangja, egy „rock and roll”-filmet adtak. A frakkba iizzasztott kormányfő – kisminkelt szemölcsökkel és aláfestett szemmel – az imént fejezte be rendkívüli szónoklatát, ami annyira komikusan iskolaszagú volt, hogy sajnos komolyan kellett venni.

„A legjobb játékok egyike nagy embert játszani”, mondta vendéglátóm, akinek millió ráncú arca egyszerre régi metszetekre emlékeztetett. „De nem nyilvánosan, mint a primitívek és hatalmaskodók, hanem titokban, egészen mélyen önmagunkban, és csakis önmagunknak, s ebből a valótlannal valóságos kuckóból nevetni a világra. Ez az egyetlen látószög, ami az elnéző emberszeretetet kifejlesztheti, a krisztusi bázis – elképzelhető-e több, minthogy Isten fia vagyok, aki az Atyával egy lényegű, tehát maga is Isten! –, ami fölébe juttat az irigységnek és minden konkurenciának, s ha jól csináljuk, még kedvelté tesz valóban egy széles kör előtt, ahol az a meggyőződés alakul ki, hogy e szánandó hűlyéhez viszonyítva a t. társaság minden tagja nagy, sőt a nagynál is nagyobb.”

Vérsi János

Mégsem melegszik a Föld?

Lehet, hogy mégsem melegszik a Föld légköre? Lyukas lenne az „üvegház”? Egyelőre nem tudunk biztosat. Bizonytalanságunkat csak erősíti két amerikai kutató cikke, amely a Science című amerikai magazin pénteki számában jelent meg. A kutatók szerint az 1979-88 között, a TIROS-N meteorológiai műholdak segítségével végzett vizsgálatok nem nyújtottak megfelelő bizonyítékot a korábban oly sokak által hangoztatott tételhez, miszerint bolygónk fokozatosan melegszik.

„A Föld légköre évente meglehetősen nagy változásokon megy keresztül, de az említett tíz esztendő alatt nem figyeltünk meg jelentős melegedést vagy lehűlést” – állítja Roy W. Spencer, az Alabama államban működő Marshall Space Flight Center (Marshall Űrrepülési Központ) kutatója. Társa, John R. Christy, az Alabamai Egyetem professzora szerint voltak

ugyan hőmérsékleti hullámzások, s ezek egy későbbi, esetleges „drámai változás” előjelei is lehetnek, de csak egyes területeken. Globális méretekben inkább egyfajta kiegyenlítődési tendencia figyelhető meg.

A két alabamai kutató azonban hosszasan taglalja, hogy legalább újabb tíz évre lesz szükség a tudományos következtetések levonásához. Erre hivatkozva elutasítják azon kollégáik véleményét, akik már jó ideje – viszonylag kevés adat birtokában – az úgynevezett üvegházhatásnak tulajdonítják a szerintük létező általános felmelegedési tendenciát. „Műholdjaink még csak most kúsztak fel a légkör fölé, ne siessük el a dolgot, nem lehet kiragadni tíz évet a fejlődésből – vélekedik Spencer és Christy.

Az ellentétben szerint az elmúlt 150 év alatt a légkörben felgyülemlt szén-monoxid és más gázok miatt las-

sú fölmelegedés kezdődött, és az iparosodás erősödésével ez a folyamat folytatódik. Hittel érdemlően azonban nem tudták bizonyítani állításukat, ehhez egyesek szerint legalább negyvenötven éves kitartó megfigyelésre lenne szükség.

Christy és Spencer két évig vizsgálódott. Összevetették a régebbi műholdas adatokat, a légköri megfigyeléseket és a TIROS-N adatait. A TIROS-N volt a legnagyobb segítségükre, mert a legmodernebb eszközökkel működik: műszerei a Föld felszínétől számított tíz kilométeres légréteg melegedése következtében keletkező mikrohullámú sugárzást mérik, igen nagy pontossággal. Méréseiket földi hőmérőkkel és korábbi mérésekkel hitelesítették. Íme, az elmúlt évtized „meleg- és hidegrekord évei”: a legforróbb 1987 volt, ezüstérmes 1988, bronzérmes 1983. A „hidegrekordot” 1984 tartja, a második helyen 1985, míg a harmadikon 1986 áll.

MTI-Panoráma

Árbocerdő, matrözidill a trieszti kikötőben

Fotó: Kapfinger

Egy brit-brazil közös kutatási program során az Amazonas medencéjében azt tapasztalták, hogy eső idején a víz egy része azonnal visszapárolg a légkörbe, fokozva ezáltal annak páratartalmát és elősegítve a későbbi újabb esők kialakulását. Ez az azonnali visszapárolgás a trópusi esőerdőből 10-20 százalékkal több, mint az irtástérületekről. E mérési eredmény alapján azt igyekeznek felbecsülni, hogy miképp hatnak majd ki a trópusi övezetek nagymértékű erdőirtásai az éghajlat világméretű változásaira.

Nyugat-Németországban a brémai egyetem területén építik meg azt a 144 méter magas tornyot, amelyhez hasonló mindeddig csak az Egyesült Államokban van. E torny belsejében légüres térben lejtendő – 2 méter hosszú és 50 centiméter vastag – tokban az esés 4,6 másodperce alatt teljes súlytalanságban olyan kísérleteket akarnak elvégezni, amelyekhez egyébként űreszűrők kellene. Így nagy szilárdságú, hőálló fémötveteket és vegyi szempontból az eddigieknél tisztább és töményebb gyógyszerket kívánnak gyártani, olajfűtésű berendezések és motorok égési folyamatait szándékoznak vizsgálni. Ez utóbbiakat avégett, hogy miképp csökkenthetnék az égés során keletkező káros anyagok mennyiségét. Az óránkénti 145 kilométeres sebességgel leérkező toknak az esését egy 9 méter mély gödörben levő műanyag örlemény fogja fel.

A tokban parányi számítógép és a gyors folyamatok lefénnyképezésére

Világszöttek

alkalmas kamera van elhelyezve. Ezek adatait a torony alján levő épületben egy számítógép nyomban kiértékeli. A 24 millió nyugatnémet márkába kerülő és még ebben az évben üzembe lépő toronyban naponta két-három kísérletet végeznek majd el – jóval olcsóbban, mint az űreszközökön.

Bajorországban két kisgyermek májzsugorodásban halt meg. A müncheni egyetem kórtani intézetében a májzsövetük minden grammjában 700-2150 mikrogramm rezet találtak. (E szövetekben szokásosan 5-50 mikrogramm rez van.) Azoknál a parasztházaknál, ahol a gyermekek éltek, a kútból részcsöveken át jutott a víz a felszínre, s a savas kémhatású ivóvíz sok rezet oldott ki belőle. A kioldott fém mennyisége a megszokott literenkénti 10 helyett elérte a 3400 mikrogrammot is.

A gyermekek szülei és idősebb testvérei – akik ifjú korukban nem eből a vízből ittak – egészségesek voltak. Úgy látszik, hogy a fém csak a kisgyermeket betegíti meg (akik a rézmérgezésbe belehaltak, 10-13 hónaposak voltak), bizonyára azért, mert az ő szervezeteikben még nem fejlődött ki megfelelően a máj rezanyagcsereje.

A rez – ellentétben a hagyományos ólom vízvezetékcsövekkel – viszonylag könnyen oldódik savas közegben. Hasonló esetre eddig csak Indiában

volt példa, ahol tejtartó edények okoztak rézmérgezést.

A könyvkiadók szerint az irodalmi Nobel-díj odaítélését a piac veszi észre elsőként. A díjazott személy műveire ugyanis mindenki kíváncsi. A Tiempo szerint Camilo José Cela spanyol poéta is közreadta új művét, amely, a lap szerint, „sajátos keveréke a Kámaszutrának és egy pornófilmnek”. A mű tulajdonképpen egyetlen vers, mindössze kilenc oldalal. A címe: Homokóra, napóra, véróra. Valaképpen önéletrajzi ihletésű, merthogy műszája, a 43 esztendővel fiatalabb újságíró és a 74 éves poéta intim kapcsolatát tárgyalja. Igaz, nem a nagy nyilvánosság, csupán a kiválasztottak körében. Ezek azonban nem a verstan ismeretével nyertek jogot az elolvasáshoz, hanem pénzüikkel. A kéziratos szöveg 200 példányban sokszorosított „kötetnek” ára egyenként 350 ezer peseta (több, mint 200 ezer forint). A mű – a lap szerint: a „lepedő-poéma” – nem idézhető részletesen, mint ahogy a pornófilmeket sem lehet bármely részlettel reklamozni. Mindazonáltal, írja a Tiempo, ezzel egyidejűleg egy másik „kemény” kézirát is idézik az idős mestertnek Spanyolországban. „Don Camilo ebben szolgálatait ajánlja fel ahhoz, hogy adatokat szolgáltatasson bizonyos személyekről és viselkedésükről, s amelyek igen hasznosak lehetnek.”

Ez a próza 1938-ban íródott, vagyis

a polgárháború idején, és a címzett Franco tábornok titkosszolgálatosa volt.

A mintegy háromezer katolikus vallású moldvai csángó magyar közül jelenleg még közel száz ezer használja mindennapi életében magyar anyanyelvét, és igényli, hogy hitéletét ősei nyelvén gyakorolhassa. Ennek a jogos kívánságnak egyik tanúbizonysága, hogy Bákó (Bacau) városában a közelmúltban ugyancsak megalakult a Romániai Magyar Demokrata Szövetség. A moldvai város környékén félszáz településen élnek csángó magyarok. Egyre fogyó számban. Pedig még a múlt század második felében, amikor hazai egyházi küldöttség kereste fel őket, a következőket jegyezték fel útnaplójukban: „Mi az idegent Bákó piacán leginkább meglepi, az, hogy a jövő-menő vidékiek között megfordulván, jobbadára magyar szót hall... Egyetlen egy esetre sem emlékszem, melyben Bákótól Forrófalváiig s Klézseig vezető szembejövőket megszólítva, magyar nyelven választ ne kaptunk volna. Úgy jött, mintha nem is lettünk volna idegen földön.” (Veszely, Imets Kovács utazása Moldva-Oláhhonban 1868.)

Sajnos, napjainkra erősen megváltozott a helyzet. Az elmúlt évszázad alatt a kíméletlen román sovíniszta politika minden módon megakadályozta, hogy a csángók anyanyelvű iskolába járhasanak. Eppen úgy történt, miként arra napjainkban Székelyföldön találunk példát.

A moldvai példa figyelmeztető tanulság.

(h. d. d.)

A mozi Rembrandtja

Ha Mike Holland képet fest, a paletták és ecetek kicsinek bizonyulnak számára. Ezért a fiatal hamburgi dekorátor vastag (óriási) ecseteket és vödörnyi festékanyagot használ képeihez. Legújabb képe is óriási, 6,5 m széles és 2,3 m magas. Egy létrán állva, szinte úgy csapkodja a festéket a fehér felületre. Persze, hogy az fröcsög mindenfelé! Ez általában egy hétig tart, hiszen Mike gigantikus fest. Egy óriási arcot, még nagyobb fülekkel. Ezután a művész félreteszi az ecsetet. Egy-egy óriáskép nem kíván konkurenciája lenni a múzeumok mamutképeinek. (Mint például az V. Károly bevonulása Antwerpenbe, amely 5,2 m x 9,52 m nagyságú!) Viszont Mike Hollandnak tiszta nagyobban a közönsége, mint a múzeumoké! Járókelők állnak meg és nézik, biciklizők tekernek el előtte és néznek fel rá, autóvezetők lesznek művészszereplőkké. Ha a lámpa pirosra vált, van idejük báméskodni. Zöldre várnak, és közben a moziplakátot is nézik. Mike plakátja ugyanis 8 m magasságban kifeszített az út fölé. A kép érdekes mozcsemegét ígér. Három esztendeje még fáradt neonlámpák hunyorogtak ugyanitt. Helyüket most Holland képei töltik be. Mike az Abaton mozi Rembrandtja – tartják róla többen, elismeréssel. Hamburgban tanult művészet-történetet és színházi festészetet, akkori tanárai nagy jövőt jósoltak neki. Íme, a nagy jövő elérkezett, noha Mike Holland nem eredeti mesterségét űzi. Dekorációjestőnek vallja magát. Elmondása szerint ez a műfaj az, ami igazán örömet okoz neki. Hozzátehetjük bátran, a hamburgi közönség nem kis meglepődésére.

– Bayer –

Kevesen tudják: Magyarországon szovjet egyetemi hallgatók is tanulnak. Nem sokan ugyan: összesen vagy kétszázan. A Budapesti Műszaki Egyetemen a robotok technikáját mintegy negyvenen tanulmányozzák közülük, túlnyomó részük azonban a Gödöllői Agrártudományi Egyetem diákjai.

– 1983-ban Gorbacsov Gödöllőn járt – meséli Dinnyés János dékánhelyettes (hivatali szobája falán Deák Ferenc és Eötvös Károly arcmása tekint rám Lenin helyett) – 1984 tavaszán kezdődött meg a szovjet hallgatók itteni tanulmányainak az előkészítése. Még az év szeptemberében munkához is látott az első 29 szovjet diák – 1989-ben 27-en végeztek közülük. Mind jó állásokba kerültek a hazájukban. Öten hamarosan aspiránként tértek vissza hozzánk (közülük kettő biotechnológus). Jelenleg 129 szovjet hallgatónk van. Persze más külföldiek is tanulnak Gödöllőn, évente százötvenen-háromszázán, mikor mennyien. Akadnak közöttük felvidéki magyarok is. És a jövő tanévtől Kárpátaljáról is jönnek öten – így szól előzetes megállapodásunk a szovjet féllel.

– Mit tanulnak itt a szovjet hallgatók, és hogyan veszik hasznát a tudományuknak a merőben más viszonyok között működő szovjet mezőgazdaságban?

– Szovjet elsővesséink jobbára nem a 18-19 éves korosztályból valók, inkább valamivel idősebbek: már dolgoztak valahol. Ha nem is egészen tapasztalatlanok, azért érik őket néha meglepetések itt. Egyiküket például felültették egy Fiat-traktorra – be akarta indítani, mert nem vette észre, hogy már jár a motorja. Otthon amolyan robusztus csatagépekhez szokott, nem ilyen finom modorú masinához... Ez persze csak kuriózum. Ami ennél fon-

A gödöllői kisablak

tosabb: a gazdaságvezetés, az üzemtan, és ezt nálunk már öt éve is nyugati színvonalon tanulhatták. A szovjet mezőgazdaságnak sürgős szüksége van képzett szakemberekre. Valószínű, hogy a jövő tanévben már a mezőgazdasági-gépészmérnöki karon is lesznek szovjet diákjaink.

– A magyar mezőgazdaság sem éppen mindenben iskolapéldája a modern nyugati agrártermelésnek...

– Ami a kis- vagy középzemű gazdálkodást illeti, eddig inkább a háztájirol szerezhetek közvetlen ismereteket. A farmgazdaságról az elméleti tudásukat gyarapíthatják csak. Ezen a téren újabbban mutatkozik némi változás: az idén először vihettünk szovjet hallgatókat nyugati tanulmányútra. Korábban csak a „szocialista” országokba látogathattak el, eleinte pedig egyáltalán nem volt módjuk túljutni a magyar határokon. Most az NSZK-ban Giessen egyeteme jóvoltából legalább bepillantathattak a nyugati kisgazdaságok és a mezőgazdasági érdekvédelem problematikájába.

– Hogyan illeszkednek be a szovjet hallgatók a magyar diákkéleibe?

– Politikai szervezetekbe ugyan nem kapcsolódtak be (nem tagjai sem a DEMISZ-nek, sem a Fidesznek), de azért részt vesznek a különböző szabadidőprogramokban, és élénk érdeklődéssel figyelik a kelet-európai eseményeket. Erről van módomban értesülni, mert jómagam munkatársaimmal, közöttük dr. Hajós László docenssel minden héten kötetlen beszélgetést folytatok velük.

– A szovjet nagykövetség nem fogja túlságosan szorosán őket?

– A kulturális attasén, a nagykövetség titkárán és Komszomol-felelősén kívül ún. kurátor is foglalkozik velük, de mindez nem eredményez különösebb kötöttséget vagy lelkiismereti kényszeret. Ami azelőtt elképzelhetetlen volt: a Komszomolnak sem tagja mindegyikük.

Oleg Guculak ötödéves hallgató ukrán nemzetiségű, biotechnológiát tanul. A politikai változásokról kérdem a kurátor, Igor Nyikolajevics Szmimov jelenlétében.

– Nagyon jók ezek a változások, tetszenek nekem. Nehéz feladatok előtt áll a magyar társadalom, azt látom, de legalább demokratikusan próbálják kezelni a folyamatokat. Nálunk otthon ezeket nem segíti elő a törvény. Főleg a nemzeti konfliktusok megoldását nem.

Mihail Babincuk már végzett: gödöllői diplomájával egy szovhoz főgironómusa Tuapsze vidékén. Most az egyetem tudományos diákkörének tanácskozájára jött.

– A környék lakossága 80 százalékban örmény. Az emberek általában tudnak a kelet-európai változásokról, és nagyon érdeklődnek.

– Ön hogyan hasznosítja az itt tanultakat?

– Üzemszervezés szakon végeztem, ott meg főleg kertészettel kell foglalkoznom. És számítástechnikai ismereteimnek sem sok hasznát veszem... Egyébként magam kerestem állást magamnak, mert az állami szervek nem gondoskodtak róla.

A tatár nemzetiségű Nail Kamaletdinov sem tesz lakatot a szájára, amikor a hazájabeli viszonyokról kérdezem:

– Van egy 18 millió apparátus... ez fékezi, gátolja a változásokat középszinten. Ezek az apparátusok szítják részben a nemzetiségi konfliktusokat. Többpártrendszer nélkül nincs fejlődés – summázza velősen a véleményét Nail. Ő különben üzemszervezést tanul, az oroszországi Gorkij megyéből való.

– Itt minden lehetőség megvan, de otthon nagyok a kötöttségek a gazdaságban – folytatja, amikor a tanultak hasznáról faggatom. – Emiatt nehéz alkalmazni az itt szerzett ismereteinket. Állás? Az a kapcsolatokon múlik. Hogy mit tanultál meg sem kérdezik.

– Mik a kilátások? – adom föl búcsúzóul a kérdést a szovjet fiataloknak.

– Ha a gazdasági struktúra meg nem változik, hát nem is tudom, akkor mi lesz – mondja Babincuk.

– Falun, de kisvárosokban is a legnagyobb gond az ellátás. Politikával inkább a nagyvárosokban foglalkoznak az emberek, ahol mégiscsak inkább beszerezhető a mindennapi. A többpártrendszernek ki kell bontakoznia – véli Oleg Guculak, és megtoldja egy személyes megjegyzéssel: – Nehezen utazhatunk a kelet-európai országokba is, sok a bürokratikus kötöttség.

– Mi akár háromszor-négyszer is utazhatnánk évente – mondja Mihail Babincuk –, csak éppen valutát nem adnak hozzá.

Nem könnyű a Volga mellől vagy a Kaukázus vidékéről ellátni Európába. A gödöllői egyetem nyitotta kisablakot azért már lehet – ha még keveseknek is.

G. Gy.

Félnek a kelet-európai politikai zűrzavartól

Jó néhány japán bank tervezi, hogy irodát nyit Kelet-Európában, pénzintézet azonban csak keveset ajánlanak fel. A szigetországban az az álláspont alakult ki, hogy a komolyabb hitelekig „még éveknél kell eltelniük”. A japán bankárok szerint a szabadpiaci viszonyok még korántsem jellemzőek e térségre, de mindenesetre még nem vertek elég mély gyökereket. A tartósnak fűlt politikai bizonytalanság, és a hitelinformációk hiánya is akadályozza a japán tőke beáramlását.

Bankárok szerint először olyan vállalkozásokat fognak finanszírozni, amelyekben japán cégek is közvetlenül érdekeltek. Japán egyébként eddig 16 milliárd dollárt kölcsönzött Kelet-Európának és a Szovjetunióknak, és ezzel a háttérrel egyelőre nem akar többet kockáztatni, hiszen megeshet – velük –, hogy a politikai reformok nem a tervek szerint valósulnak meg. A japánok ezzel kapcsolatban nyilvánvalóan a dél-amerikai eset megismétlődésétől félnek, attól tartanak, hogy a térség országai kollektív fizetésképtelenséget jelenthetnek be.

Figyelemre méltó az a vélemény, amely szerint egyes bankárok szívesebben kölcsönöztek Kelet-Európának addig, amíg az erős Szovjetunió állt a hátuk mögött. Az ideai választásokhoz ugyanakkor nagy reményeket fűznek, s bíznak a térség fokozatos politikai stabilizációjában.

(Reuter)

Hári János és csapata

A fokhagyma non olet

Ízlés dolga, ki mit minősít bűznek, szagnak, illatnak. A fokhagyma mindhárom kategóriába beleillik, a helytől, az alkalomtól és az elfogyasztott mennyiségtől függően. Egy aprócska borsodi faluban, az Ózdhoz alig iramodásnyira lévő Csokvaományban olyan cég működik, amelyik párját ritkítja a világban. Mondhatni egyedülálló, egyetlen. A községről, illetve a gyártó Hegyháti Mezőgazdasági Szakszervezetről soha nem beszéltek, az utóiratmentes fokhagyma gyártásának megkezdése óta.

Az elnök, akit Hári Jánosnak hívnak, nevetve emlegeti föl a kezdeti lépéseket. Éppen lumbágója volt, amikor maródi idejű töltve olvasott egy hírdetést, mely szerint dr. Nikolaus P. Weger orvosi biológus társát és gyártót keres. Weger úr a fokhagymára tette föl az életét, mondván és gondolván, hogy a fokhagyma univerzális gyógyszer, csak egy kicsit illatos.

A titkos recept szerint ez a fokhagyma non olet, azaz nincs szaga... Utólag sem. Hári János és csapata akkor

éppen tökmagban utazott, azaz szerzett egy épületet, s arra készült, hogy tökmagolajat állít elő és értékesít a tisztes haszon reményében... A derékfájdalmak nem akadályozták az elnököt a gyors döntésben. Belevágtak a fokhagymába. Most naponta 11 aszszony 1200 üveget tölt meg. Ha bejönnek a külföldi üzletek, akkor a futballcsapatnyi társaság évente 6 millió palackot állíthat elő. Az alapanyag jobbára az Alföldről érkezik, az üveg a fővárosból kerül ki, s hétféle fűszer teszi kellemessé a készítményt. Nem hiányzik belőle a méz sem, ám – s külföldön éppen ezért van sikere – a gyártók semmiféle tartósítót nem használnak. A cég tisztes hasznot kasszíroz, noha nehéz értékarányosnak, jobban mondva piaciorientáltnak mondani a hazai és a külföldi árat. Itthon egy üveg nyolcvanhárom forintba kerül. A nyugatnémet vevő majd 12 márkát fizet érte. A hazai haszon üvegenként 14-15 forint. A határon túli profit 1,6 DM... Így aztán nemcsak a csokvaományi fokhagyma non olet, hanem a keményvalutában fizetett pénz sem...

Brackó István

Ha felbőgnek a Range Roverek

Lassan Hanoi is megérkezik a persztrojka. Mégpedig négy keréken: a surrogó kétkerekűek milliói között egyre több gépkocsi, főleg dzsip készített emberfeletti erőfeszítésre a rendőroket. Szárguladni persze az új járgányok sem tudnak, mégis sokan felkapják fejüket, ha felbőg egy Range Rover.

Hanoi is, akárcsak Ázsiában mindenütt, érvényes az átkeresztelt szlogen: bicikliznek, tehát vannak. A nagymenők azonban egyre inkább autóból ülnek, amelyek nem „baráti” forrásból, inkább Japánból, Hongkongból vagy Szingapúrból származtak ide. „Nagymenőkön” értendők a mindig ügyes kereskedők, bár nem ők az egyedüliek, akik „csodaautókon” grasszálnak a főváros utcáin. Egyre több külföldi, főleg franciák, belgák, németek, hollandok és japánok ülnek a Mazdáknak, Suzukiknak és Toyoták volánjainál.

Feltűnnek mindenütt: az óváros újraeléledő piacánál, a Thong Nhat hotel felállványozott épületénél és a hamarosan megnyíló Nemzetközi Klub környékén. Amolyan miniautószalont legtöbbször a piacnál láthatnak a sávargó hanoiak. Ott sorolnak a legjobb ázsiai márkák, csak elvétve akad egy-egy szakadtabb Peugeot vagy Citroen, még a régi vendégek, a franciák hagyatékaiként.

A piac egyébként másfajta paradét is kínál. A főváros vezetése immár nem büntet, ha igazi kereskedés folyik. Korábban, a sziklaszilárd „marxistaleninista” viszonyok között azonnal spekulánsnak minősült az, aki tisztes hasznot remélve merészkedett portékájával az óváros központjába. Ma szabad a vásár, s immár nem elítélendő az „ügyes kereskedő”. A guggoló árusok pedig szinte mindent kínálnak: friss zöldséget, izgó-mozgó tengeri falatokat vagy mondjuk „igazi” Lacoste pólót, csak nekünk, csak most és csak 1 dollárért.

És mit láthatnak a Mazdák kormányá mögöl a külföldiek? Például

Hanoi: valami elindult

azt, hogy letűnőben van az olajzöld, a fiatalok színesre váltottak, vászonfarmerben feszítenek, mellükön virít az „Adidas”. A hadsereg ismert parafakalapja is leszorul a fejekről, bár itt még nem olyan gyors a változás, hiába, mégiscsak 32 fok van. A hőség ellenére tucatnyi férfi dolgozik a Thong Nhat szálloda körül. Francia szavak röpködnek, fehérek és helybéliel vitatkoznak: mi lenne a legjobb megoldás a hotel homlokzatának átalakításánál. Az épületet februárban zárták be, s másfél év múlva állítótól világszínvonalú vendégfogadó nyílik itt.

Ho apó „moszkvai” mauzóleumától csupán egy kőhajításnyira, a szovjet nagykövetség közvetlen közelében új cégtáblát festeget egy szorgalmas munkás. „International Club” – pingálja szép gondosan. Roberto Merida Ignacio, a Fülöp-szigeteki származású főnök elégedetten mutatja: látja, ez a jövő, ebből lesz a pénz! Kell is, mert be kell hozni a befektetett milliókat. A patinás klub ugyanis még az amerikaiak alatt tönkrement, s rendbehozatalára vegyes vállalatot alapított a vietnami külügyminisztérium. Persze, nem a piacon gubbasztó parasztnak vagy a szövömvénységnek, hanem a vietnami elitnek.

„Mi a társadalom felső részét és a remélhetőleg mind több külföldi turistát akarjuk jó színvonalon kiszolgálni” – mondja Roberto, miközben erélyesen visszaparancsolja a pincért, aki

csak félig töltötte meg a kávécsészét. „Még sokat kell tanulniuk – bosszankodik, és sűrűn elnézést kér. Nálunk, otthon csurig töltik, akkor lehet jóllakni a korábban befalt Big Mac vagy McDonald's után.”

Hanoiiban igazán az utcán, a piacon és hűvösebb árkaók alatt zajlik az élet. Az arra járó, és Ázsiában egyébként igen ritka villamosok, vagy az említett Mazdák azonban még egy új, teljesen nyugati „csökevény” is láthatnak. Ez pedig nem más, mint a biliárd. Itt, persze, nem füstös bárókban, jeges whisky mellett döfködik a golyókat. Elég egy viszonylag egyenes asztallap, mindig akad egy vászon vagy posztódarab, golyónak megteszi néhány csapagybelső is. A fullasztó hőség enyhültével előkerülnek a botok és máris tucatnyian figyelik a két-három „nagymestert”, aki nyugati videofilmekből ellesett, meglehetősen ügyes mozdulatokkal löki helyére a golyókat.

Ezekben a nyüzsgő, szinte már vibráló hanoi hétköznapokban azért van egy dolog, ami még mindig a régi. Pontban délben, amikor legjobban tűz a nap, menetrendszerűen felvisítanak a szirénák. A harcokra még nagyon jól emlékező hanoiak azonban meg sem mozdulnak, nem kapják fel fejüket, mintha meg sem hallanák, csak mennek tovább...

Mester Nándor

Nyereséges az osztrák állami szektor

Tavaly első ízben volt nyereséges az osztrák állami ipar a nyolcvanas évek közepén végrehajtott nagyszabású szerkezeti átalakítások nyomán.

Az osztrák vagyonkezelő társaságban tömörült állami iparvállalatok egyetlen év alatt hét

százalékkal növelték bevételüket, és az államnak a 4,8 milliárd schilling nyereség után négyszáz milliót fizettek osztalékként.

A jó eredményeket az 1985. évinél 25 ezer fővel kisebb, összesen mintegy 80 ezer fős létszámmal sikerült elérni.

Együnk búzakorpát is!

A „szép” fehér, a „finom” liszt úgy készül, hogy a malomipar őrleskor a búza héját és csíráját eltávolítja. A héj melléktermékek minőségű, és korpaként állati takarmánynak használják fel. Méltán fogalmazott úgy egy táplálkozási szakember, hogy a korpát megetetjük a disznainkkal, ezért egészséges disznaink vannak, az emberek pedig betegek.

A búzakorpának és általában a növényi rostoknak ma már tisztázott az élettani jelentősége. A szervezetnek naponta 50 g növényi rostra van szüksége, ehelyett az átlagos fogyasztás ennek fele vagy még annyi sem.

A diétás rostok (cellulóz, hemicellulóz, pektin és a lignin) a növényi eredetű élelmiszerekben fordulnak elő, a sejtek falában találhatók, az emberi emésztőenzimeknek ellenállnak, így emésztődés nélkül jutnak keresztül a bélcsatornán.

Miért fontos a diétás rostban gazdag táplálkozás?

A rosthányos táplálkozás az oka pl. A székrekedésnek, amely ma már népbetegségnek számít, és csupán gyógyszeres kezeléssel oldható meg. A diétás rostok bontatlan vagy részben bontott állapotban elősegítik a bélmozgást. A cellulóz vízmegkötő képessége révén növeli a széklet mennyiségét. Székrekedés során a bélsár hosszú ideig tartózkodik a vastagbélben, így lehetővé válik, hogy az epesavak rák okozó, karcinogén vegyületekké alakuljanak át. Nagy vízmegkötő képessége miatt hamar kelt jóllakottsági érzetet, így fogyókúrában kitűnően alkalmazható. Rendszeres fogyasztása esetén csökken a vér koleszterintartalma. A székletben nő a kiválasztott zsír mennyisége, a cukorfelszívódást is csökkentti.

Hogyan szerezzünk be napi 50 g növényi rostot?

5 szelet Bakonyi barna kenyér 25 g diétás rostot tartalmaz. Rostdús pékáru a búzakorpás, lenmagos kenyér, a korpás kifli és a Grahambuci. Ezek híján keverjünk naponta 3-4 evőkanál búzakorpát joghurtba, ke-

firbe, levesbe, mártásba, főzelékbe, rakott ételekbe (rizs helyett). Nem egyszerre, hanem egy-egy alkalommal 1-2 evőkanálnyit. A gabona alapú élelmiszerek mellett a zöldség- és főzelékfélék a növényi rostok gazdag forrásai. Sok rostot tartalmaz a kelkáposzta, a karalábé, a saláta, a répafélék, ezek is leginkább nyersen fogyasztva, valamint a héjas, nyers gyümölcsök (alma, körte, szilva), az eper, a ribizske és a málna kis aszalt-termésük miatt.

Korpás pogácsa

Hozzávalók:	
liszt	200 g
búzakorpa	100 g
élesztő	20 g
tejföl	2 dl
tojás	1+1 db
Rama margarin	100 g
juhtúró	150 g
só	

Elkészítés:

A lisztet, az előzőleg felfuttatott élesztőt a tojással, a Rama margarinnal, az áttört juhtúróval, a búzakorpával és a tejföllel jól kidolgozzuk, kevéssé sóval ízesítjük. Lisztetett deszkán 1 cm vastagságúra nyújtjuk, tetejét bevagdossuk. Pogácsaszaggatóval kiszaggatjuk és a tetejét tojással megkenjük. Előmelegített sütőben pirosra sütjük.

Karfiol korpával

Hozzávalók:	
karfiol	250 g
olaj	1 ek.
búzakorpa	1 ek.
liszt	10 g
Rama margarin	10 g
petrezselyemzöld, tárkony, só	

Elkészítés:

A karfiolt rózsára szedjük és sós vízben megfőzzük, tárkonyt is teszünk a főzővízbe. A korpát langyos olajban megforgatjuk és a vízből kiszedett karfiolra hintjük. Apróra vágott petrezselyemzölddel ízesítjük. A főzőléből a lisztet és a vajjal mártást készítünk egyszerű habarással.

Bíró Mónika
dietetikus

Amikor a kettő meg kettő nem négy

Méltányosság nélkül – méltánytalanul

Nem véletlenül mondják, hogy egy válás egyenlő az anyagi csődbe jutással. Különösképpen akkor, ha az első házasságban gyerek(ek) is születtek, és újabb házasságot kívánnak kötni a korábban egytűvé tartozók. Folytassam a sort? Ha az újabb házasságban – és itt elnézést kell kérnem nőtársaimtól – legfőként a gyerektartást fizető férj második családjában újabb csemétéket terveznek... Igen, nem is folytatom tovább, hiszen matriarchális alapokra épült társadalmunkban elsősorban az anyát tudják elképzelni a válást kimondó bírók (bírók?) a gyermek nevelésére legalkalmasabbnak. Neki jut a lakás, neki jár a gyerektartás is. Annyit, de annyit foglalkozott már a magyar sajtó a gyermeküket egyedül nevelő anyák sorsával, hogy a magukra maradt apák is megérdemelnek néhány szót. Annál is inkább, mert helyzetük mindennek mondható, csak éppen könnyűnek nem. Az összehasonlítgatás – úgy gondolom – nem lenne helyénvaló, a párhuzam vonása azonban néhány esetben elengedhetetlenül szükséges.

Hogy mondandóm véletlenül se tűnhesen alapok nélkülinek, gyorsan hozzáteszem: egy szekszárdi elvált férj jelenleg családapá – Duzsi Tamás – helyzete szolgáltatja a konkrét példát. Egy olyan fiatalemberé, aki nem tudott belenyugodni abba, hogy kettő meg kettő az nem négy. Ugyanis Duzsi Tamásnak az első és a második házasságából is van két-két gyermeke. Azaz összesen négy gyermek eltartásáról kell gondoskodnia – ebből a szempontból nagycsaládos. (Könyvelési megközelítésből mondhatnánk úgy is, hogy a kiadások oldaláról.) Igaz, két gyerek nem vele egy háztartásban él, s innen – hiába gondoskodik négy gyermekről – mégsem nagycsaládos.

„Családom jövedelme az én bruttó 8500 forint fizetésem maradványából, a feleségem gyeseiből, valamint a két gyermekünk után kapott családi pó-

lékből áll. Első házasságomból született gyermekeim látogatása, hazahozása – ami szülői kötelességem – havonta kb. 2000 forintba kerül. A gyermektartás mértéke 40, 33 majd 25 százalék, újabb gyermekeim születésének sorrendjében. A megmaradó összegből kell megélnünk. A megélhetés minőségéről nem kívánok részletekbe bocsátkozni.”

Mindezt yéggig gondolva mi volt az első ötlete? Ír az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalnak, kérve – méltányossági alapon – a három- és többgyermekesekre vonatkozó adókedvezményt.

„Kírvívónak tartom, hogy a térítéses intézetben levőket, illetve az előfelvételsként sorkatonai szolgálatot teljesítőket – akiket az állam tart el – kedvezményezi, tehát szüleiüknek havi 1000 forint adóalap-csökkentést engedélyez, míg a két gyerek eltartására kötelezett, valamint saját háztartásában is két gyermeket nevelőt kizár minden kedvezményből.

Az, hogy adózott jövedelmből kell fizetni a gyerektartást, nem egészen logikus, sőt ilyen esetben teljesen logikátlan, hiszen elvált feleségem két gyermeket egyedül nevelő címén adókedvezményben részesül a saját fizetésére, a kapott gyerektartás pedig adómentes. En fizetem az 6 általa felhasznált gyerektartásra is az adót és a saját megmaradó fizetésemre is, amiből még két gyermeket kell eltartanom.”

Hát igen. És még kimaradt a felsorolásból – habár ez már nem az apát terheli –, hogy magasabb összegű családi pótlékot is kap az anya. Az APEH választát ugye sejtük, kedves olvasók? Méltányosság nem alkalmazható! Igaz, ha adótervezés lett volna, akkor a méltányosság lehetősége is fennállhatna, de így nem. Lehet, hogy szócsavarásnak tűnik, de már a törvény is előírja a méltánytalanságot...

Duzsi Tamás még nem adta fel: le-
velével felkereste a Szociális és Egész-

ségügyi Minisztériumot is. Itt már borúlátóbb, elkeseredettebb. Egy gondolat a levélből:

„Egy évvel ezelőtt azt hittem, hogy nincs ezekben a rendletekben logika. Hosszas töprengéssel rájöttem, hogy van. Megállapítják, hogy mennyi a létminimum, melyik rétegek a legszegényebbek, aztán ezeket a rétegeket sújtják a legnagyobb terhekkel, mivel már úgyis hozzá vannak szokva a szegénységhez. Nem furcsa, nem új nekik.”

Nem fogják elhinni, mit válaszolt a minisztérium. Öt sorban közölte, hogy a „levélben foglaltakra intézkedési jogosítványa nincs”. Csak azt nem tudom, miért szerepel a nevében a szociális szó? (Még azt is megkockázatom: nem ül a törvényalkotás színterén a minisztérium képviselője?) Ennek – ezek – ellenére a szociális ügyekkel foglalkozó kormányzati szervünknek szociális ügyekben intézkedési jogosítványa nincs(?).

És ezzel az elvált férj számára is kezd bezárulni a kör. Mit tehet még? Eltűri a megalázó leltitást. Merthogy – mondja – azoknak tiltásuk le a gyerektartást, akik nem hajlandók rendszeresen fizetni gyermekük nevelésének költségeit.

Újbóli családalapítás ma már hitel nélkül szinte elképzelhetetlen. De ez is zsákutca az egyedülálló, gyerektartást fizető számára. Ugyanis első lépésként mit próbál tenni az elszakadás után? Tetőt tudni a feje fölött, no persze, azt be is kell(ene) rendezni, s aztán – esetleg – második család... De hogyan? Van-e hitele ma Magyarországon egy „ilyen” embernek? Nem sok. Igaz, a gyerektartást, mint leltitást, nem leltitásként kezeli a hitelező takarékpénztár. Am a fizetés 33 százalékát meghaladó gyerektartási díj fizetése esetén az egyedülálló általában nem kap hitelt. És ezzel – legtöbbször számára – a kör végleg bezárult.

Gergely Zsóka

ÖRÖKCSOKOR A VÁZÁBAN

Napjainkban egyre nagyobb tért hódít a szárított – sokszor színezett – kisebb-nagyobb csokrok, formára kötött virágdíszek divatja. Ezek valóban időtállóbbak, igen mutatósak, de elég drágák is. Aki azonban ügyes, maga is készíthet hasonlókat... Jó ezt megtanulni, hiszen itt a tavasz, s jön a nyár is! Erdőn-mezőn sétálva sok olyan hétköznapi színű és formájú növényt, mezei virágot, bogycsokrot, hozzá illesztve egy-egy nád buzogányát, egy-egy érdekes formájú ágat vagy mást...

A szárított csokornak szánt növényeket ne tegyük vízbe – ellenkezőleg: fejjel lefelé fordítva, száraz és hűvös helyen szárítsuk ki azokat. Ha ez megtörtént, fűjük be hajlakkal, hogy keményebb és tartósabb legyen, s ha netán lakásunk színeire illeszkedő színű csokorra vágyunk, fűjük be színezőfestékkel is.

Ezeket a csokrokat nem szabad a hagyományos módon leporolni, mert szétfóroznak. Elég, ha naponta lefűjük róluk a port, s ha már szürkésé válnak, egy újabb hajlakkfűjés után visszanyerik eredeti színüket. A japán virágkötészet mestereitől megtanulhatjuk, hogy a már nem bambós, de még nem is teljesen kinyílt rózsákat – néhány napig tartó, fejjel lefelé történő – szárítás után, egy kis lakkos befűzés segítségével akár fél évre is megőrizhetjük, vázában tarthatjuk. A szárított rózsák kicsit összetöpreődnek, a leveleik is érdekesen felkunkorodott formát öltenek, de éppen ebben van a különlegességük, a szokatlanságuk és a szépségük.

Érdekes asszonyokról

Bővelkedik nagyravágyó asszonyokban Argentína újkori története. Olykor még a legfelső államhatalmat is sikerült megkaparintaniuk férjük oldalán.

A világsikert aratót „Evita” rockopera Evita Peronról szól, aki az ötvenes években elnökösködő Juan Domingo Peron tábornok legelső tanácsadójának számított. Evita nemcsak okos asszony hírében állt, hanem lebilincselően szép is volt. Az argentinok királynőként rajongtak érte. Peron politikai népszerűsége nem utolsósorban Evita személyes varázsán múlhatott, és amikor Evita eltávozott az élők sorából, a tábornok csillaga is hanyatlani kezdett.

Peron után katonai rezsimet követték és maga a tábornok is száműzetésbe kényszerült. Franco Spanyolországra fogadta be és csak a hetvenes években léphetett újra argentin földre. Visszahívták elnöknek, hogy régi tekintélyét latba vetve próbáljon úrrá lenni a tömegek elégedetlenségén. Peron nem sokáig élvezhette az életet. Halála után a katonák feleségét, Isabelt teték meg elnöknek. Isabel Peron nagyravágyásában hasonlított ugyan Evitához, tehetségben azonban a nyomába sem ért. Megpróbálta ugyan lekoppintani Evita stílusát, de az élet tréfát űzött vele, és a szeretett vezér hitveséből gyűlölt asszonyt csinált. Isabel erőszakot próbált venni a tényeken, s a szuronyok segítségével akarta visszaszerezni népének rokonszenvét – hasztalan. Magatartásával szállást csinált az argentin történelem egyik legsötétebb diktatúrájának, mely csaknem 30 ezer életet oltott ki 1975-83 között.

Isabelt elnyelte ugyan a történelem süllyesztője, de azért tavaly még feljálolta szolgálatait a peronisták győzedelmeskedő elnökének, Carlos Saul Menemnek, Menem azonban nem élt vele.

Argentína új elnökének mindenekelőtt saját feleségével kellett rendeznie viszonyát. Hiszen évek óta külön éltek, az argentin alkotmány értelmében viszont elnök csak az lehet, aki nős és katolikus. Menem elnök akart lenni, Zulema Yoma pedig First Lady. Így hát gyorsan kiegyeztek, s a hatalomért félretették családi sérelmeiket.

Mindaddig nem is volt semmi baj, ameddig Menem eleget tett Yoma szeszélyeinek: hagyta, hogy önállóan intézkedjék ceremóniális ügyekben, nyilatkozzék a tv-nek és a rádióknak, a színes magazinoknak. Úgy hírlík azonban, hogy Yoma vérszemet kaphatott és újabban már nemcsak a politika szempontjából mellékes szereplésre tartott igényt, hanem beleszólt egyes miniszterek dolgába is. Többek között vitába szállt Domingo Cavallo külügyminiszterrel, és a biztonsági szolgálatot is utasította. Követelőzött és benyújtotta a számlát urának. Egyszeriben felszakadtak a régi sebek. Yoma asszony dacosan otthagya az elnöki lakosztályt, s visszaköltözött városi magánotthonába. Az ürügy a „Baires-gate” néven ismertté vált lehallgatási botrány volt. Yoma azt mondta, hogy többé nem érzi magát biztonságban az olivosi milióban. (No de ki szavatolja, hogy a lakásán nem hallgatják le?) Annyi bizonyos, hogy a Menem-család perpatvara hatalmi hőmérővé vált Argentínában. Jelzi, mennyit ér az elnök feleségének lenni, vagy éppen lépéstávolságot venni Menemtől. Argentínában enélkül sem volt csekély a zűrzavar.

Nem kétséges, hogy Menem politikájának bíráló kihasználják a helyzetet. „Nincs rosszabb ellenség, mint egy elhidegült feleség” – vallhatják. Yoma asszony pedig nyilatkozgat, sejtetni engedi, hogy még nem jásztotta ki a dűit. Kettejük vizslálya módot ad egyfajta politikai felsorakozásra is. Cifra ügy. Tetézi a „Baires-gate” botrányt, gyanúba keveri az egész hatalmi struktúrát, annak minden sejtető veszélyével a fiatal argentin demokráciára nézve.

Simó Endre (Buenos Aires) MTI-Panoráma

Hogyan lehet két ruhából több összeállítást varázsolni? A válasz a felvételen, bár néhány megfontolandó jó tanácsról sem kell megfeledkezni. Az üde késő tavasznyár eleji virágos nadrágszoknya és romantikus felsőrésze színben mindenképpen harmonizáljon a térdig érő szűk aljból és ing-kabátból álló délutáni-városi viselettel. Így külön-külön és együtt is viselhetők, s ami fontos: később unjuk meg!

fény: - kapfinger -

Köszöntjük

ÁRON

név olvasóinkat

Az Áron öszvetségi név. A nyelvtörténészek nem tudnak egyértelmű magyarázatot adni eredetéről. Azon elképzelés szerint, hogy héber eredetű a név jelentése: ihletett, tisztánlátó.

A keresztény egyház ma ünnepli Paolai Szent Ferenc áldozópapot, a Ferences-rendiek egyik védőszentjét. Miután megismerkedett Assisi Szent Ferenc életével, annak példájára ő is vezeklésre adta magát, hogy ellentmondjon kora bűneinek, s még fiatal korában – szülei beleegyezésével – remetességbe vonult.

Ezen a napon ünneplik még névnapjukat a Lipótok, Máriák és Orbánok.

A Nap két: 5.22 órakor

nyugszik: 18.14 órakor

A Hold két: 9.47 órakor

nyugszik: 1.44 órakor

Változókéony idő

Estig országos napos idő lesz. Éjszaka, reggel néhol ködfolt képződik. A megélénkült délnyugati szél délután a Dunántúlon északnyugatra fordul és megerősödik. A várható legalacsonyabb hőmérséklet 2 és 7 fok között alakul, helyenként gyenge fagy is várható. A legmagasabb nappali hőmérséklet 17, 22 fok között lesz.

Ha kedd, akkor Belgium.

Ha hétfő, akkor nekem Kecskemét és Szeged. Másoknak Pécs, megint másoknak Budapest, Győr, Gazdagrét, Szolnok, Debrecen, Dunaujváros. Mi is ez a „honkóstoló”?

Csak kiragadott városnevek, ahol helyi vagy körzeti televízió sugározza műsorait. Bizonyára mindenkinek megvan a saját körzeti napja. Az a hétfő, kedd, vagy szerda, esetleg csütörtök, vagy a hétvégi napok, amikor is felcsendül a televízió képernyőjén a helyi adás szignálja, és az információkra, a környezetünk híreire kiéheztve odaülünk, odaülnek a fotelba. Jömagam hétfőn figyelem a hírs városban történekről készült beszámolókat. Immáron öt esztendője. Hétfőként általában egyórás műsorban peregnék a riportok, a stúdióbeszélgetések a kecskeméti eseményekről, az itt történekről. Azt is bevallo, nem egyszer kritikusan figyelem a kollégák néhány perces tudósításait.

ESEMÉNYNAPTÁR

185 évvel ezelőtt, 1805. április 2-án született Odenseben Hans Christian Andersen (képünkön), a világhírű dán meserő. 1835-től 1972-ig kis füzetekben folyamatosan adta ki Mesék és történetek című sorozatát. Meséi alapmotívumait a népköltészetből vette, de megfűszerezte jóízű humorával és korszerűvé tette az időszerű eseményekre való célzásával. Világszerte számtalan kiadást ért el művei, melyeket kiváló művészek illusztráltak. Nálunk is generációknak kedvenc olvasmányuk volt az emberi jóság gyözelmebe vetett naiv hittel megírt meséi (A rút kiskacsa, A hókirálynő, A rendíthetetlen ólomkatona). A dán nép ma is az egyik legnagyobb íróját tiszteli benne, akinek élete is igazi mese volt, önéletrajza Életem meséje címmel jelent meg.

életének, cselekedeteinek magyarázatát az őskortól örökölt adottságokban és a társadalomban, valamint a környezet alakító hatásában keresi. Művei végeredményben a kor társadalmának realista, leleplező erővel megrajzolt képét adják.

Híres regényei – Patkányfogó, Germinal, A pénz, Párizs gyomra, Mouret abbé vétké, Hölgyek öröme, Nana – közül többet megfilmesítettek. Összes műveit újabban sorozatban jelentetik meg hazánkban.

Százötven éve született Émile Zola (1840–1902) francia író, a naturalizmus egyik megteremtője és legjelentősebb képviselője az európai regényirodalomban.

Első novelláskötete még fantasztiusromantikus történetek gyűjteménye. 1871-ben kezdte meg nagyszabású, 20 kötetes regényciklusát, a Rougon-Macquart sorozatot, amelyben az emberek

Az SZDSZ tiltakozik amiatt, hogy a Springer konszern tárgyalásokat folytat a megyei napilapok eladásáról, illetve megvételéről. A párt ezzel kapcsolatban emlékeztet arra, hogy az MSZP még mindig nem hajtotta végre azt a népszavazással megerősített döntést, hogy el kell számolnia vagyonával. Az új parlament egyik első intézkedése az lesz, hogy a nép döntésének érvényt szerez, és az MSZP-t elszámoltatja a vagyonával. Az elszámoltatás előtt a megyei napilapokról folytatott minden tárgyalást az SZDSZ vagyonátmentésnek tekint.

Körzeti nap

És az is igaz, nagy ritkán magam is mikrofont fogok a kezembe, és én is elvárom, megkapom a bírálatot. Ez már csak így van rendjén.

A körzeti nap azonban olykor bosszúságot is okoz. Itt, a Duna-Tisza közén egy napon sugározza adását a Szegedi Körzeti Stúdió és a Kecskeméti Városi Televízió. Ez még nem is lenne baj. De a bonyodalom akkor kezdődik, amikor maga a műsor. Vagyis: este nyolc órakor. Igazából szeretném mindkét eseménykrónikát, egyórás hírhalmazt megnézni, de ezt csak oly módon tehetem meg, ha sűrűn változatom a készülék gombját. Egy perc Kecskemét, egy perc Szeged. Az állandó csatornaváltásban viszont előbb-utóbb tönkremehet az amúgy is megviselt tévém. Ma-

radjon a döntés joga a szívem? Merre is húz? Kecskemétre? Szegedre?

Nehéz a döntés, hétfőként, a körzeti napon. A kedves bementő, igaz, már a műsor elején elmondja a várható kínálatot, ám a részletekre sokkal inkább kíváncsi vagyok, lennék. Ha nem tudok dönteni, marad még egy megoldás. Hétfőn nem nézem meg a kecskeméti jelentkezését. Szegedet választom. Kedden úgyis megismétlik a KTV egy óráját. No de délelőtt és kora délután éppen dolgoznom kell, nem ilhettek kényelmesen odahaza a fotelban. És még marad egy variáció. Szerdán kapcsolom be a kecskeméti csatornát. Akkor játékfilmet vetítenek. A hírekről pedig úgyis értesülök...

Nagy dilemma ez, kérem. Hétfőn, a körzeti napon. Néhány percen belül megint választanom kell. Hétfő van, este nyolc előtt pár perccel. Hogyan döntök? Ezt most még nem tudhatom. Borzák Tibor

Periszkóp 23.40: Figyelő 24.00: Hírek 0.10: Nemzetközi sajtószemle 0.25: Kelet-európai szemle 0.35: Magyar lapokból idézőnk 0.45: Műsorzárás

TV1: 9.00: Képzőművészet 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak 9.10: Fogat fogott 10.10: A Hét. 11.10: Delta. 11.35: Képzőművészet 16.40: Képzőművészet 16.50: Déli videóújság 17.00: Stúdió 17.05: Hónapsoroló 17.45: Szám-adás 18.00: Egy szó, mint száz 18.50: Esti mese 19.00: Cimbora 19.20: Reklám 19.30: Híradó 20.00: Reklám 20.05: Fehér kócsagok Kb. 21.25: Reklám 21.30: Szemtel szemben Kb. 22.20: Kópánoptikum 22.40: Híradó 3.

TV2: 17.00: Képzőművészet 17.15: TV2 17.45: Torpedó 18.00: Hétfőn hatkor 18.25: Gyerekeknek! 18.46: TV2 19.00: Szimfónia 19.52: TV2 20.00: Körzeti tévétúdiók műsora 20.55: TV2 21.00: Híradó 2 21.20: TV2 21.30: Telesport Kb. 23.15: TV2. Napzárta.

OSZTRÁK TELEVÍZIÓ: 1. műsor: 9.00: Hírek 9.01: Bill Cosby 9.30: Osztrák képek 10.00: Andersen Ausztriában 10.30: Liebling ügyvéd esetei 11.15: Kemény, de szívveljes 12.00: Tisztelt ház 13.00: Hírek 13.05: Jogi esetek 13.35: Hét körkép 14.00: A fekete golyó 14.20: Batman 14.45: Ház az Eaton téren 15.35: Fraggles 16.00: An-tan-ténusz 16.20: Mini színpad 16.30: Vif-zack 16.55: Mini tv-híradó 17.10: Egyedül a vadonban 17.35: Mini tudósítás 17.55: Philipp, az egér 18.00: Mi 18.30: Falcon Crest 19.30: Tv-híradó 20.00: Sporthírek 20.15: Hétfői

Április 2-ától

lépésváltás a Magyar Rádiónál

A korábbinál jobb, igényesebb, gazdagabb, új formában és új időpontokban jelentkeznek a Magyar Rádió műsorai. Az átalakítást a társadalmi körülmények változása tette szükségessé: egyrészt az, hogy a régi pártirányítás helyett most pártérdekek fölé emelkedő nemzeti médiummá vált a Rádió, másrészt az, hogy az újságárok emelkedése miatt egyre kevesebben vásárolhatnak lapokat, vagyis nőtt a rádiózás társadalmi súlya.

A Magyar Rádió a korábbi évtizedekben is rendszeresen, folyamatosan változtatta struktúráját, mindig a társadalmi igényekhez igazodni, ezért a mostani átalakítás – miként azt Agárdi Péter igazgató is hangsúlyozta – szándékaik szerint zökkenőmentes, és várhatóan nem okoz zavart, megrázkódtatásokat a magyar hallgatóságnak.

A mostani átalakítás három területet érint. Először: változik a műsorok rendje és néhány közkeletű sorozat kezdési időpontja. Másodsor: új műsorok óránként mondanak híreket a Kossuth adón, így a hallgatók több információhoz jutnak. Harmadsor: új műsorok, sorozatok indulnak.

A műsorok rendjét és sugárzási időpontját csak ott változtatták meg, ahol az indokoltnak látszott. Vagyis a kezdési időpontokat az átlagos magyar család – szülők és gyerekek – napi elfoglaltsági rendjéhez igazították. Például a munkából 18 óra tájt hazatérő szülőket a Kossuthon, míg a gyerekeket ugyanabban az időben a Petőfi várja nekik szóló műsor. Természetesen az egyéb rétegműsorok kezdési időpontját is a célszerűség szabja meg.

A tájékoztató, szolgáltató, szórásközpont szerep mellett a Rádió az értékteremtő és esztétikai szempont-

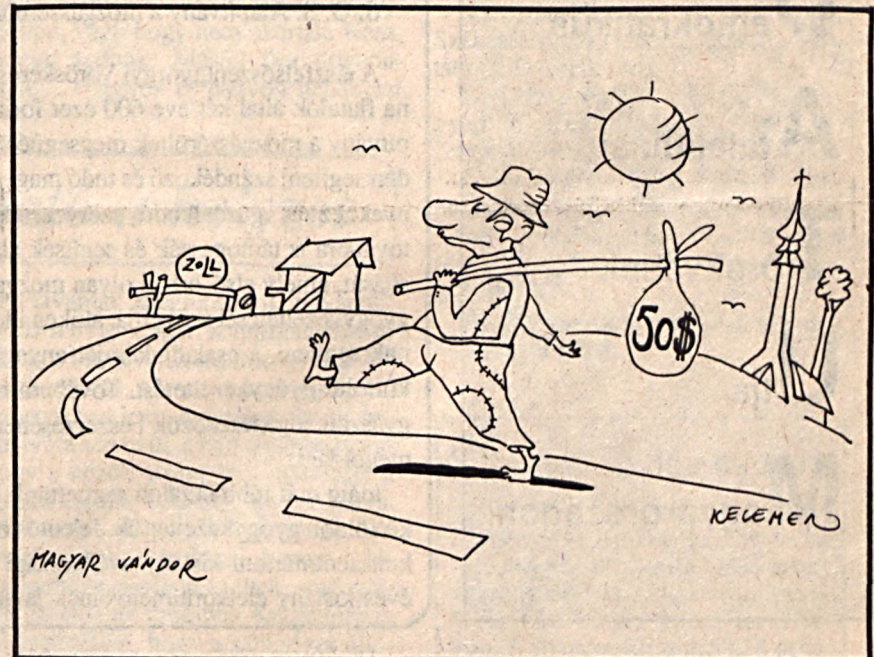
kat is messzemenően figyelembe vette műsorváltoztatásaiban. Például a gyerekeknek szóló esti mese mindig komolyzenei műsorhoz és sose értéktelenebb magyar nótához kapcsolódik.

Míg a hét öt napjának rádióműsorai a munkanapok időbeosztásához igazodnak, a szombat-vasárnapiak a pihenéshez, a sporthoz, az esztétikailag igényes zenei, prózai igényekhez.

Új műsorok indulnak: Például a Világóra, a Magyarországról jövő, szombaton délutánonként a magyar-román kulturális közeledést szorgalmazó Híd, a Könyveim – barátaim vagy a néprajzi témájú Vízkeresztől szilveszterig. Szilágyi János népszerű Halló, itt vagyok!-ja helyett új sorozattal jelentkezik, És most...?! címmel.

A három fő adó alapvető profilját ezúttal is megtartja, csupán az arányai változnak kissé. Gyakran előfordul majd, hogy ugyanazt a témát, más-más megközelítésben, mélységben mindhárom adón hallhatjuk majd, így mindegyik műveltségi kör, réteg megkapja ugyanazt, de a neki megfelelő színvonalon. Ez segít hidat építeni a különböző rétegek, csoportok ízlésvilága, műveltsége között.

Ünnepélyes külsőségek között adták át a szegedi város háza dísztermében az országgyűlési képviselői mandátumot az MDF színeiben szereplő Raffay Ernőnek és a függetlenként indult Király Zoltánnak, akik a Csongrád megyei 1-es, illetve 2-es választókerületben már az első fordulónban bejutottak a parlamentbe.

KOSSUTH RÁDIÓ: 8.05: Hangszemle. 8.20-9.00: Hétindító kulturális magazin. 9.05-11.00: Napközben. 11.10: Hagymányápolók. 11.30: Óseink kertje, Erdély. 12.45: Házunk tája. 13.05: Kóruspódium. 15.30: Zenei Tükör. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Miska bácsi nyegedőrája. 16.30: Nyitnikék. 17.05: Eco-mix. 17.30: László Margit operettfelvételeiből. 18.00: Esti Magazin. 18.30: Háttér. 19.05: Sportvilág. 19.15: Látuk, hallottuk, olvastuk. 19.41: Végvári Rezső feldolgozásai. 19.50: Gong. 20.10: Rádiókabaré. 21.35: Nóták. 22.00: Hírvilág. 22.30: Benjamino Gigli legszebb felvételeiből. 23.05: Balettzene.

PETŐFI RÁDIÓ: 7.35-7.57: Sportreggel. 8.05: Rivaldafényben: a Gibb fivérek. 9.03: Irodalmi világhír. 9.33: A Magyar Honvédség Központi zenekara játszik. 10.09: Countrymuzsika. 10.45: Magyarán szólva. 11.03: Hogy tetszik lenni? 11.35: Szanok. 12.00: Nóták. 13.03: Slágermúzeum. 14.00: Kettőtől ötig... 17.03: Ötödik sebesség. 18.00: Kölyökrádió. 18.30: Pop-regisztr. 19.03: Vissza... 19.35: Nagy nevetők. 20.03: Mese ez, gyermek... 21.03: Közvetítés a Magyarország-Románia jégkorong világbajnoki mérkőzéséről. 21.15: Kander zenés játékaiból. 22.05: Rockújság. 23.10: A dzsessz története.

BARTÓK RÁDIÓ: 6.00-8.59: Muzsikáló reggel. 9.10: Barokk zene. 10.00: Claudio Abbado operafelvételeiből. 10.30: A hét zeneműve. 11.00: Kamarazene. 12.05: Zenei műsora. 13.00: Kilátó. 13.45: Éneklő Ifjúság. 13.55: Kamarazene korabeli hangszereken. 14.18: Gounod: Rómeó és Júlia. 17.10: Mozart: B-dúr divertimento K. 287. 17.50: Magyar zeneszerzők. 18.30:

RTV

Állatok – nálatok 19.05: Follow me! 19.20: Kommt mit! 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. Kb. 21.40: Operarészletek 22.00: Felejthetetlen hangversenyek 22.30: A hét zeneműve 23.00: Felhang.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ 6.00: Kezddik a nap: hírek, hírmagyarázatok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene 8.00: Hírek 8.10: Élő egyház 9.00: Hírek 9.10: Földközvetlen 9.40: Nyugati folyóiratszema 10.00: Hírek 10.10: Zene-szó 10.40: Nyitott szemmel 10.50: Nyugati levél 11.00: Hírek 11.10: Protestáns világ 11.40: Irodalmi műsor 12.00: Déli harangszó—Hírek 12.10: Múlt idő, jelen idő 13.00: A Mai nap és műsorismertetés 13.25: A munka világa 13.50: Nyugati levél 14.00: Hírek 14.10: Zene-szó 14.40: Hobby 14.50: Párizsi magyar figyelő 15.00: Hírek, műsorismertetés—Délutáni randevű 16.00: Hírek 16.10: Múlt idő, jelen idő 17.00: Hírek, műsorismertetés 17.10: Forgószínpad 17.45: Nemzetközi sajtószemle 18.00: Hírek, magyar- és világhír- adó 18.40: Irodalmi műsor 19.00: Hírek 19.10: Periszkóp 19.40: Figyelő 20.00: Hírek, magyar- és világhír- adó 20.40: Kelet-európai szemle 20.50: Magyar lapokból idézőnk 21.00: Hírek, műsorismertetés 21.10: Forgószínpad 21.45: Nemzetközi sajtószemle 22.00: A Mai nap késő esti kiadása 22.30: Zene-szó 23.00: Hírek 23.10:

időjárás. 22.15: Vadlesen. 22.45: Thaiföldi panoráma. 23.15: Turistamagazin. 23.45: A tudomány távlatai. 0.15: Hírek, időjárás. 0.30: Kék éj. 1.30: Időlánc. 1.45-7.00: Egyveleg.

TV5: 16.05: Hírek. 16.15: 7-ről 7-re. 17.15: Esély a daloknak. 17.45: Főzölecke. 1.00: Számok és betűk. 18.20: Inci-finci fantázia. 18.35: Pihenőidő. 19.00: Állatbarátok műsora. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillag papíros. 20.00: Új világ. 21.00: Thalassa. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: TV 5 klub. 22.40: Gros Méchant Show. 23.30: A mozi világa. 0.40: Műsorzárás.

SAT1: 6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! 8.30: Hírek, időjárás. 8.35: Szomszédok. 9.00: Hírek. 9.05: Szeretethajó. 9.50: Utazási ötletek. 10.00: Hírek. 10.05: Tévéből. 10.30: Ezer melódia. 12.15: Szerencsekerék. 13.00: Tévétűzde. 14.00: Műsorrelézetes. 14.05: Pixi az égi kakukkfészkekben. 14.30: Háztartási ötletek. 14.40: Szeretethajó. 15.30: Boldog napok. 15.55: Tévéből. 16.05: Daniel Boone. 17.00: Hírek. Időjárás. 17.10: Szomszédok. 17.35: Ötletek természetbarátoknak. 17.45: Műsorrelézetes. 17.50: Édes méreg. 18.45: Hírek. Időjárás. 20.00: Törvénző John, az orvostudor. 20.55: Hírek. 21.00: Négy lány a Wachau-ból. 22.45: Hírek. Sport. Időjárás. 22.55: Hírek és történetek. 23.20: A Der Spiegel hírmagazinja. 23.50: Állat az emberben. 1.25: Vallásos szemszögből. 1.30: Műsorrelézetes.

Az RTL PLUS, Super Channel, TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold.

...A komputer nem tud sakkozni...

Az agy működése

„Erős a kísértés, hogy azt állítsuk: az emberi agy olyan, mint egy bonyolult komputer. Mégis, jobb, ha ellenálunk, mert az agy működését egyáltalán nem hasonlíthatjuk egy komputeréhez” – állítja az 1972-ben orvosi Nobel-díjjal jutalmazott amerikai tudós, Gerald Edelmann. A „gondolkodó anyag” egyik legtekintélyesebb kutatója szerint a kísértés azzal magyarázható, hogy a felületes szemlélet több hasonlóságot is felfedezhet az agy és a komputer között. Ha például az agyat figyeljük, úgy tűnik, mintha finom szálak, kábelek indulnának ki az idegsejtek, a neuronokból, és kötnek az egyik ideget a másikhoz. Az agy elektromos tevékenységet is kifejt, villamosáramot gerjeszt, akkor miért ne gondolhatnánk, hogy egyfajta nedves félvezetőről van szó?

Edelmann szerint a hasonlat azért sántít, mert ha erős nagyításban vizsgáljuk az agy valóságos anatómiáját, világosan kitűnik, hogy az inkább sűrű aljnóvényzethez vagy óserdei liándzsungelhez hasonlítható, semmint egy komputerhez. Ha az emberi anatómiát követnénk, nem építhetnénk két azonos számítógépet, mint ahogy a természetben sem találunk két ugyanolyan agyat – véli Edelmann professzor, aki jelenleg a New York-i Rockefeller egyetem Idegtudományi Intézetét vezeti.

„Az evolúció szempontjából két-

séggkívül meghatározott és rendkívül fontos szerepe lehet ennek a változékonyságnak” – magyarázza az amerikai kutató. De mielőtt megvizsgálánánk, hogy mi is lehet ez a funkció, álljunk meg egy pillanatra!

A tanulás agyunk egyik rendkívüli képessége

Elég bonyolult dolog megtanulni valamit, mégis egy gyerek, mielőtt iskolába kezdene járni, már képes arra, hogy a valóság tárgyait kategóriákba sorolja. A kérdés az, hogyan lehetséges, hogy egy emberi lény az érzékein és az észlelésein keresztül fel tudja osztani a világot tárgyakra, mozgásokra és tárgycsoportokra, mielőtt megismerné a világ dolgait jelölő szavakat. Ha elfogadjuk, hogy a világot több, egymástól eltérő módon lehet felosztani aszerint, hogy az élet során mire van szükség, és azt, hogy az emberi agy rendkívüli változékonyságra képes, akkor kezdjük megérteni, miképpen működik a „gondolkodó anyag”.

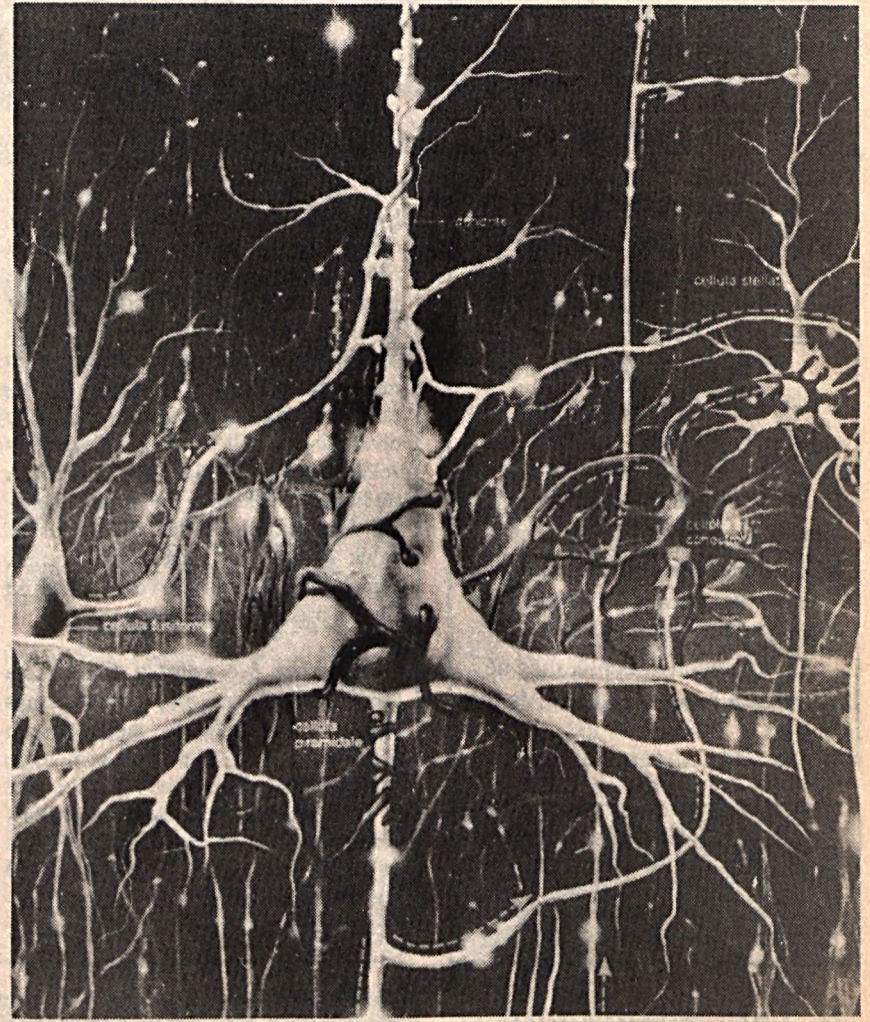
Edelmann feltételezése szerint szoros összefüggés létezik a között, amit az egyén lát vagy hall (ahogy egy tárgyat érzékel) és amilyen variáció megjelenik az agyában. Az amerikai tudós úgy véli, hogy bizonyos variációkombinációk gyakrabban fordulnak elő, mint mások, mert fontosabbnak bizonyulnak az életben maradás szempont-

jából. Ez gyakorlatilag a neurodarwinizmus kiindulópontja. A tudós nevéhez fűződő elmélet szerint az agyfunkciókat darwini rendszerként lehet fel-fogni. Eszerint a változékonyság nem biológiai véletlen, hanem nélkülözhetetlen alapja annak, hogy az élőlény alkalmazkodni tudjon a változó környezet diktálta körülményekhez.

Az agy azért sem hasonlít a komputerhez, mert ez utóbbi logikai folyamatokat követve működik. S annak ellenére, hogy a logika széles körben alkalmazható mind a matematikában, mint a bírósági ítéletekben, mégsem ez a fő elv, amely köré a világ szerveződik. A logikánál fontosabb dolgok is vannak – állítja Edelmann. A tudományt sem köti gúzsba a logika. Ha így lenne – állítja a tudós –, nem lenne szükségünk laboratóriumokra, hanem csak komputerekre. Mindig történik valami a tudományos kutatásban, amit logikusan nem tudunk elképzelni. Az evolúció nem követi a logikát, s a kreativitás is távol áll tőle. Ahhoz azonban, hogy egy komputer működni tudjon, logikára és hatékony lépéssorozatokra van szükség. Amikor például a gép sakkozik, valójában nem tesz mást, mint hogy összefoglalja az emberi tapasztalatokból származó szabályokat. „Feltételezhetjük – mondja a tudós –, hogy létre tudnánk hozni olyan komputert, amely a rendkívüli gyorsaságnak köszönhetően képes lenne legyőzni egy nagymestert. De nem a gép találja ki a szabályokat.”

Szóval a komputer nem tud sakkozni.

Erdősi Lilian

A „gondolkodó anyag” tárháza, az idegsejt. A gúla, az orsó és a csillag alakú sejtek felfogják és továbbítják a hozzájuk érkező jeleket.

ORSZÁGOS SAJTÓSZOLGÁLAT KÖZLEMÉNYE!

S. O. S. Alapítvány a mozgássérültek megsegítésére – felhívása

A jászfelsőszentgyörgyi Vöröskereszt alapszervezet és a tápiószecsői katonai fiatalok által két éve 600 ezer forintos alaptőkével alapított S. O. S. Alapítvány a mozgássérültek megsegítésére kuratóriuma felhívással fordul minden segíteni szándékozó és tudó magyar és külföldi állampolgárhoz, intézményekhez és gazdálkodó szervezetekhez, hogy anyagi hozzájárulásokkal továbbra is támogassák és segítsék alapítványunk célkitűzéseinek megvalósítását, amely elsősorban olyan mozgássérült gyermekek és fiatalok külföldi gyógykezelését szolgálja, akiken idehaza valamilyen oknál fogva nem tudnak segíteni, s családjuk saját anyagi erőforrásból nem tudja megoldani a külföldi gyógykezelést. Továbbra is segítséget kívánunk adni olyan gyógyászati segédesszközök beszerzéséhez, amit a család saját erejéből nem tud megoldani.

Idáig már több fiatalon segítettünk, így Urbán Zoltán 21 éves fiatalembert külföldön gyógykezeltetünk. Jelentős összeggel járultunk hozzá Mrena Diána kunszentmártoni kislány svédországi gyógykezeléséhez. Kovács Lilla 5 éves kislány életkörülményeinek javításához járultunk hozzá, s továbbra is

rendszeresen támogatjuk. Igen sokan fordulnak hozzánk segítségért és tanácsért. Egyetlen segítséget kérő levelet sem hagyunk válasz nélkül.

Céljainkban tovább szeretnénk lépni. Tevékenységünket az egész ország területére kívánjuk kiterjeszteni, és más betegégekben szenvedő gyermekek és fiatalok külföldi gyógykezelése költségeinek fedezésében, életkörülményeik javításában is segíteni szeretnénk. Gondolunk a fejlődési rendellenességgel született gyermekekre is.

Kérjük, ha tud, segítse alapítványunkat céljaink megvalósításában.

A pénzügyi adományokat a postai rózsaszín csekken lehet feladni a következő címmel:

„Segítetek 451-98328-12009” Takarékszövetkezet 5126 Jászfényszaru. Kérésre postautalványt küldünk.

Címünk: S. O. S. Alapítvány, 5111 Jászfelsőszentgyörgy, Pf.: 1., telefon: 16.

S. O. S. Alapítvány a mozgássérültek megsegítésére

Demokratikus
Átalakulási
Törekvések
Utja
Magyarországon

Megrendelőlap

Megrendelem a DÁTUM c. napilapot

..... példányban és kérem, hogy a következő címre kézbesíték.

A megrendelő neve:

Címe: (város, kerület, utca, ltp., emelet, ajtó):

Az előfizetés díja egy hónapra: 200,- Ft,
negyedévre: 600,- Ft,
fél évre: 1200,- Ft,
egy évre: 2400,- Ft.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező kézbesítőnek fizetem ki.

.....
aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül az alábbi címre adják fel:

Vidéken: postahivatal, helyben
Budapest: Hírlapelőfizetési és Lapellátási Iroda (HELIR)
Budapest XIII., Lehel u. 10/a.

BUTIK HELYETT

bála – gála

Holland és NSZK bálaruhákból reklámáron 300,- Ft/kg.

Szabadidőruhák: 490,- Ft-tól

a szekszárdi piaci csarnokban 1990. IV. 5–11-ig.

Nyitva: mindennap (vasárnap is) 8–17 óráig.

Olcsó árak, nagy kínálat,

ez a

NÍVÓKER VARÁZSLAT:

NÍVÓKER KFT.

Hirdetését telefonon is feladhatja

Pécs (72)	41-580
Szekszárd (74)	16-277
Dombóvár (74)	66-779
Tolna (74)	40-476
Gerjen (75)	37-060

„Kapcsolatteremtő” társkereső szolgálat házastársat, élettársat, szabadidőpartnert közvetít.

Válaszborítékért tájékoztatót küldünk.

Levélcímkünk: 7632 Pécs, Pf.: 68.

APROHIRDETÉS

Menyasszonyruha-kölcsönzés, Szekszárd, Klapka u. 30. Babijs-iskola, volt sapince feletti utca.
Értéstitűnk vásárlóinkat, hogy üzletünkbe személy- és tehermértű gumibroncsok érkeztek. Tolna, Fűrdőház u. 8. Telefon: 40-291.

Jégkorong C-vb Kína túl nagy falat

A magyar válogatottnak a következő összetételben vágott neki a háromszor húsz percnél a kínaiak ellen: Póznik – Kovács, Terjék – Ancsin J., Ancsin L., Pék Gy.

Cserék: Géczi, Juhász (kapusok), Horváth, Kangyal, Farkas, Schreiber, Mayer, Kiss, Orbán, Parázs, Hudák, Pindák, Dobos, Pápai, Leleszi.

Még öt perc sem telt el a második harmadban, amikor kettős emberelőnyhöz jutott a magyar válogatott. Orbán lövése még nem ért célt, viszont a kapu elé visszakérült korongot Hudák már a hálóba továbbította (2-0). Főlényben volt Boróczi Gábor szövetségi kapitány gardája, és mindenki várta az eredményes folytatást. Ehelyett azonban a szívós kínaiak percei következtek. Előbb Wei Ling-yuan szépített (1-2), majd emberelőnyből Wang Ben-yu tüntette el a hátrányt (2-2).

A befejező játékrészre maradt a döntés. Az ázsiaiak jobban bírták erővel, s gyors csatáik révén egyre inkább ők teremtettek veszélyhelyzeteket. Azután egy ilyenből, tíz perccel a vége előtt az első kínai gól szerzője újból betalált a magyar kapuba (2-3).

Kína-Magyarország: 3-2 (0-1, 2-1, 1-0) Budapest Sportcsarnok, 4000 néző, V.: Rozman (jugoszláv), Müller (keletnémet), Both (román). Góllövő: Wei Ling-yuan (31., 50.p.), Wang Ben-yu (35.), illetve Pápai (3.), Hudák (25.).

SPORTVILÁG

Houston: A Texas állambeli városban zajló 225 ezer dollár összértéjű nemzetközi női teniszturna negyeddöntőjében Temesvári Andrea 7-5, 6-2 arányú vereséget szenvedett a torna első kiemeltjétől, az amerikai Martina Navratilovától.

Chicago: A félmillió dollárral díjazott nemzetközi férfi teniszturna elődöntői során a világranglista-vezető csehszlovák Ivan Lendl nagy meglepetésre sima, 6-3, 6-4 arányú vereséget szenvedett a páros specialistának tartott amerikai Jim Grabbtól, aki 32. a világon.

Párizs: A francia labdarúgó-bajnokság 31. fordulójában Kovács Kálmán csapata, az Auxerre hazai pályán már az első félidőben bebiztosította a győzelmet, az első 45 perc után ugyanaz volt az eredmény, mint a végelszámolásnál: 3-1 az Auxerre javára a Brest ellen. A magyar válogatott labdarúgó a 3. percben megszerezte csapatának a vezetést, ezzel az egy találatával jelenleg a góllövőlistán a nizzai Langers-rel a második helyzett 14 góllal.

Brisbane: Elsőként az Ausztrália-Uj Zéland találkozó fejeződött be a teniszekző Davis Kupájában. Ausztrália 3-2 arányú győzelmével a legjobb négy közé jutott a Világcsoporthoz.

Nyugat-Berlin: Walter Momper nyugat-berlini polgármester javasolta, hogy a két Berlin képviselői alakítsanak közös bizottságot, amelynek feladata az lesz, hogy előkészítse jelentkezéseiket a 2000-es, vagy a 2004-es nyári olimpiai játékok rendezésére.

Róma: Eddig több mint kétszáz ezer jegyet adtak el a nyári olaszországi világbajnoki döntőre – közölte a belépők árusításával megbízott olasz bank, a Banca Nazionale del Lavoro képviselője.

New York: Úgy látszik, Bob Gansler amerikai szövetségi kapitány elégedetlen volt csapata teljesítményével, s ezért a vb-döntős tengerentúli válogatott újabb barátságos mérkőzést iktatott be a felkészülési programba. Az Egyesült Államok labdarúgó május 5-én Málta együttesét fogadják a New Jersey állambeli Piscataway városában. Ismert, hogy az amerikaiak márciusi, európai túrájukon mind a magyar, mind a keletnémet válogatottól vereséget szenvedtek.

Párizs: Ugyancsak meghozta Michal Platini francia szövetségi kapitány önbizalmát válogatottjának szerdai, budapesti győzelme a magyarok ellen. A volt háromszoros aranylabdás szakvezető kijelentette: „A franciák akár meg is nyerték volna az idei vb-döntőt, ha korábban sikerül kiharcolni a fináléba jutást. Az utóbbi hónapokban ugyanis három olyan csapat ellen győztünk – Svédország, Skócia, NSZK –, amelyek ott lesznek Olaszországban.”

Labdarúgó NB I

Megint egy olyan forduló, melyben papíron az úgynevezett főmérkőzéseket több „almérkőzés” is felülmutta. De nem volt nehéz, így sok pozitívumot – már ami a csapatteljesítményeket illeti – nem lehetett felfedezni. Legföljebb jó egyéni teljesítményeket és egy-egy csapat önmagához viszonyított előrelépését. Aminek – az általános futball-letargia ellenére örülni tudnak Veszprémben, Békéscsabán a szurkolók. Csapatunk ugyanis nem akar érdekelt lenni a már nyárba nyúló kiesés és az osztályozó elkerülése elleni idegfeszítő végjátékban. Amire – ha így folytatja – jó eséllyel „pályázik” az egykor még szebb napokat megélt két patinás fővárosi: a Bp. Honvéd és a Vasas. Az előbbinél még gyors edzőcseréről is suttognak, de a „kényszerzabadságon” lévő Bicskei Bertalan valószínűsíthetően csak nyáron ül vissza a Bp. Honvéd kispadjára – ha egyáltalán odaül?..

Fehérvári huszárcsínye után után ilene dicsérni a Fradit, de csak mértékkel tesszük, mert ezt a mai Videotont nem nagy fegyvertény legyőzni. Látam a meccset, s bizonyára jobban lelkendeznénk, ha ebben a teljesen megérdemelt zöld-fehér győzelemben a

Szép időben csak játszadozás

fiatalok, a Mészöly noteszében szereplők vitték volna a prímet. De inkább már az antik focit megtestesítő idősebbek Dzurják „Csöpi” és Szeibert voltak a főszereplők.

Szeibert: „Minden rendben.”

Teljes a lelki béke a Fradinál. Ott van a kezdő csapatban a két közönségkedvenc, Dzurják és Szeibert – Rákosi Gyula vezetőedző is elégedett volt velük Fehérvárott. Igaz, hogy „Csöpi” nevéhez, pontosabban a fejéhez fűződik a győztes találat, de ettől függetlenül „Szeji” volt a zöldes játékosnak a mozgatórugója, aki egyszerre hasznosan és elegánsan játszott.

Köszönöm a gratulációt – mondta a mérkőzés után kissé eltúlzott szerénységgel. Nincsenek zűrköz, hátráltató körülmények, csak a játékokra koncentrálunk, s jön az eredmény is. A mai győzelemben azt tartom a legértékesebbnek, hogy nagyon összhangban voltak a csapatszerek. Olyannira, ha gólt kaptunk volna, biztosan nincs pánik, mint ősszel volt, ezután is a mi akaratunk érvényesül.

– Csak nehogy elkiabáld! Az ősi időnyben is gördülékeny volt a Fradi, azután jött a hetekig tartó hullámvölgy.

– Ez most nem lesz.
– De lesz-e harmadik hely? A Pécs bukácsolása után újra megcsillant a remény.

– Csak három pontra vagyunk. Tekintettel arra, hogy Pécsen gondok vannak: van esélyünk a dobogó harmadik fokára.

– Mi van, ha sorra nyertek, s a klub nem tud prémiumot fizetni?

– Teljesen önálló szakosztály, nem fordulhat elő ilyen még egyszer.

– S az előfordulhat, hogy Szeibert lesz még válogatot?

– Ez nekem mindig is egy szívfájdalom. Kétszer voltam gólkirály, játszottam bajnokságban, mégis csak morzsányi epizódok maradtak. Ma már eléggé reménytelen ügy, de mégsem lehetetlen. Hallottam arról, hogy ebben a fene nagy eredménytelenségben, ami a válogatott csapat szereplését kíséri, Verebes javasolta Mészölynek; a majdani tétmérkőzéseken állítson a válogatottba egy-egy idehaza remek formában lévő játékost. Nos?! – hátha még valakinek eszébe jutok...
(–bégyé–)

Unom

Néha bizony nagyon. Mármost az NB I-es labdarúgó mérkőzések nagy részét. Így, ahogy írom: se jó, se rossz. Kilencven percig a tömény langy unalom lengi körül a találkozó sokaságát. Nem volt ez másként a szombati Újpesti Dózsa-Pécsi MSC rangadón sem. Néha a Megyeri úti szurkolótábor megszidta egy kicsit a fradistákat, akik minő véletlen, éppen ott sem voltak, hanem a fehérvári stadionban vívták maguk kis különmérkőzését a rendőrökkel. Még csak azt sem állítom, hogy nem küzdöttek a játékosok Újpesten, vagy hogy nem akartak. Kész, ennyit tudnak. Másfél óra dögunalom... Higgyék el nagyon nehéz ezt

Az NB I állása:				
1. Ú. Dózsa	21 15	1	5	32-14 46
2. MTK-VM	21 14	3	4	33-13 45
3. Pécsi MSC	21 10	7	4	28-15 37
4. Ferencváros	21 10	4	7	31-23 34
5. Siófok	21 7	9	5	22-19 30
6. Tatabánya	21 9	3	9	14-19 30
7. Veszprém	21 6	10	5	17-16 28
8. Videoton-Waltham	21 6	9	6	15-19 27
9. Vasas	21 7	5	9	22-28 26
10. Békéscsaba	21 7	5	9	18-25 26
11. Bp. Honvéd	21 6	10	5	20-27 23
12. Debreceni VSC	21 5	8	8	14-22 23
13. Rába ETO	21 4	9	8	20-20 21
14. Haladás	21 5	6	10	25-30 21
15. Váci Izzó	21 3	10	8	17-25 19
16. Csepel	21 2	10	9	20-33 16

TOTÓ	
1. Nürnberg–1. FC Köln	x
2. Kaiserslautern–Bayer Uerdingen	1
3. Bayreuth–Schalke 04	x
4. Hertha BSC–Blau-Weiss 90	1
5. Kassel–Duisburg	1
6. Darmstadt–Meppen	x
7. Münster–Unterhaching	x
8. Fortuna Köln–Freiburg	x
9. Avellino–Parma	2
10. Cagliari–Torino	x
11. Foggia–Brescia	1
12. Pisa–Ancona	1
13. Triestina–Pescara	1
Plusz mérkőzés:	
14. St. Pauli–Eintracht Frankfurt	x

Barcelona: öttusában megnyugtató a helyzet

Az elmúlt héten az 1992-es nyári olimpia városában, Barcelonában ülésezett a Nemzetközi Öttusa és Biatlon Szövetség technikai bizottsága. Az ötnapos tanácskozásról Császári Attila, a MÖSz főtitkára nyilatkozott.

– Azért volt ilyen hosszú a megbeszélés, mert az eszmecserék mellett „kirándulások” is tettünk, megtekintettük a következő ötkarikás játékok helyszíneit, létesítményeit. Nos, összességében én is megerősíthetem Juan Antonio Samaranch NOB-elnök aggodalmaskodó szavait. Úgy vélem, a hátralévő két évben szinte csodát kell tenniük a rendezőknek, ha színvonalas versenyek házigazdái kívánunk lenni. Igaz, Szóulban nagyon magasra került a lécz, s ez az összehasonlítás is nehezítheti a spanyolok dolgát.

Az öttusaversenyek tervezett színhelyeit bizonyára fokozottabb figyelemmel kísérték.

– Valóban, s mondhatom, a benyomásaim kedvezőek, bár vannak hiányosságok is. Például a lövészetre kijelölt terepen – ahol a sportlövők is csatáznak majd – még el sem kezdődtek az építkezések. Az úszást a Montjuich-hegyen

lévő nyitott uszodában kívánják megrendezni, ugyanott, ahol 1970-ben az úszó EB-n még magam is rajtköre álltam. Úgy érzem, ezt a több mint húszéves létesítményt már kinőtöttük. A vívás viszont hatalmas, három részre tagolt, jól légkondicionált sportcsarnokban lesz. A futás rajtját és befutóját egy gyepelárpályára tervezik, s úgy akarják kialakítani az útvonalat, hogy a nézők többször is láthassák a versenyzőket. A lovaglásra kijelölt színhely, egy foci-pálya, jelenleg füves, de a versenyre felszórják homokkal, ám nemcsak a terep átalakítását kell megoldani, hanem a lóhelyzetet is. A négylábúakról nemigen beszéltek vendégültoink, titkolózásuk oka lehet a nemrégiben Katalóniában pusztított löpészet is. Elképzelhető, hogy a szükséges állományt nem saját „készletből” biztosítják, hanem vásárolnak vagy bérelnek lovakat. Mindenesetre hamarosan dönteniük kell, ugyanis a jövő évi junior világbajnokságon lesz az olimpiai próba. Hagyomány, hogy az olimpiát megelőző esztendőben a játékok városa ad otthont a fiatalok versengésének, így volt ez Szóul előtt is.

Reformtervek a fiókban

SÚLYOS pénzgond

Szalai György, a súlyemelő szövetség főtitkára már megválasztása pillanatában tudta, hogy a szövetséget enyhén szólva nem veti föl a pénz, de arra azért nem gondolt, hogy bizonyos reformelképzelései megvalósításához – éppen sa krónikus pénzhány miatt – nem láthat hozzá.

– Igen, valóban az volt az elképzelésem, hogy a válogatottakat a klubedzőkre bízom, s a szövetségi kapitány pedig állandóan úton van és kontrollálja a munkát. Segít, javít, vitatkozik és érvel. De három hónap elteltével úgy áll a szénánk, hogy nem tudnám a kapitány utazási költségeit megtéríteni.

Az úgynevezett bolgár felkészítési módszert, aminek Hanzlik rendíthetetlen híve, lesöpörte az asztalról. Mit szolt ehhez a kapitány?

– Nem volt belőle elvi vitánk, ugyanis az év eleji betervezett bolgár edzőtáborozáshoz nem volt meg a fedezetünk, így maga az élet lerendezte a kérdést, ha úgy tetszik, lekerül a napirendről.

– Közéleg a májusi dániai EB, s a

budapesti világbajnokságig sincs sok idő. Van remény az anyagi csődből való kilábalásra?

– Még bízom a szponzorokban, hogy éppen az említett két nagy esemény miatt nem hagynak bennünket magunkra.

– Az már most valószínű, hogy az EB-re csonka csapat utazik, vagyis azok, akiknek van pontszerzési esélye. A novemberi vebét színvonalasan kívánjuk megrendezni, ez sportdiplomáciai kérdés, nem takarékoskodhatunk a világesemény kárára. Így ebből nyereségünk aligha lesz, már annak is nagyon örülnénk, ha nem fizetünk rá.

– A héten tárgyalják Karczag Tibor válogatott tatabányai súlyemelő ügyét, aki húszezer forintért árulta a válogatottságát, a címeres mezt. Mennyire folyik be ebbe az ügybe?

– A fegyelmi bizottság dönt és senki más. Nem tudom, miképpen döntenek. Valószínű, egy nagy összegű pénzbüntetés.

– Csak?... SÚLYOS ügyről van szó.

Bálint Gy.

kibíri. Pedig ugye: a magyar bajnok-ság első és harmadik helyezettje áll egymással szemben.

Állt...

De én mégsem fogadom meg, hogy nem megyek ki legközelebb.

Kimegyek én a stadionokba.

Naná, hogy ki!

Ugyanis mostanában már lassacskán csak azért látogatom a tribünöket, mert ott jókat lehet pletykálgatni, megtudja az ember, hogy kívül mi történt az elmúlt héten, melyik újságnál hogyan állnak a dolgok. No, és el ne felejtsem: kérem szépen, ha hiszik, ha nem, a futballstadion a legjobb hely arra, hogy abszolváljam heti szotyiaadagomat. Jelentem, ez most is így volt, eleget tettem a saját magam támasztotta követelményeimnek. Ótforintos egységáron 20 forintért fogyasztottam napraforgót.

Annyiban persze az Újpesti Dózsa is eleget tett az elvárásoknak, hogy Eszenyi góljával végül is 1-0 arányban győzött a Pécsi MSC ellen. Bár eszébe jutott-e valamelyik újpesti futballistának, hogy nézők is ülnek a lelátókon?
(Molnár László)

További eredmények:

Bp. Honvéd–Veszprém 0-2 (0-1). Bozsik-stadion, 2500 néző. V.: Bay. G: Handel 2 (20., 60.p.)

Siófok–Váci Izzó 3-2 (3-2). Siófok, 4000 néző. V.: Hartmann. G: Czifány 2 (3., 37.p.), Zsadányi (30.p.), illetve Répási (10.p., 47.p.)

Békéscsaba–Vasas 4-1 (1-1). Békéscsaba, 8000 néző. V.: Varga L. G: Csató 2 (16., 56.p.), Miklya (64.p.), Szent 2 (69.p.), illetve Duró (35.p.)

Haladás–Debrecen 0-0. Szombat-hely, 6000 néző. V.: Stamler.

Videoton–Ferencváros 0-1 (0-0). Székesfehérvár, 12 ezer néző. V.: Hutták, G: Dzurják (70.p.)

Ú. Dózsa–PMSC 1-0 (0-0). Megyeri út, 3000 néző. V.: Plasek. G: Eszenyi (68.p.)

Csepel–MTK-VM 2-4 (0-4). Csepel, 6000 néző. V.: Molnár. G: Herbály (50.p.), Stefanov (66.p.), illetve Jován (8.p., 30.p.), Cservenka (42.p.), Pölöskei (45.p.)

Tatabánya–Rába Eto 0-0. Tatabánya, 5 ezer néző.

Somogyi Miklós győzött

Az FTC kerekese, Somogyi Miklós nyerte a Weltexport-Wien idénynyitó országúti kerékpáros verseny első napját a Budapest–Győr közötti 115 kilométeres távon. A győztes ideje 2:59.18 óra.

2. Kovács Attila (Schwinn-Csepel), 3. Egyedi Zoltán (Tamási Spartacus) azonos idővel.

Az erős ellenszél ellenére kitűnő átlagot hajtottak a kerekések.

Barátság (családi) versenyek

A testvérvárosi kapcsolatok kialakításában Tatabánya az első között lépett. Az NSZK-beli Aalennel sikerült létrehozni a „rokoni” barátkozást akkor, amikor még nem csak a földrajzi távolság választotta el egymástól a két várost. Ennek a kapcsolatnak köszönhetően már több alkalommal került sor olyan rendezvényre, amely méltán hozta közelebb egymáshoz a két települést. Volt ezek között futó- és kerékpárverseny, amelyeken közel ezer kilométert kellett a résztvevőknek teljesíteniük.

A közös rendezvények népszerűségére mi sem jellemzőbb, mint az, hogy szinte már „szelektálni” kell a résztvevőket – a versenyek és sportágak szerint. A legújabb eseményre Tatabányán kerül sor, április 28. és május 1-je között. Ezúttal külön csemegének számít az, hogy túlnyomórészt gyermekes családok versengésére számítanak a rendezők.

A Tatabányán és környékén megrendezendő versenyek célja a városok és nemzetek közötti sportbarátság elmélyítése, kiszélesítése, népszerűsítése és színvonalas versenyek életre hívása.

A meghívott városok: Aalen (NSZK), Christchurch (Anglia), St. Ghislain (Belgium), Ceske-Budejovice (Csehszlovákia) és Tatabánya.

Sportágak: atlétika, úszás, teke, lövészet, karate, asztalitenisz, kézilabda, kispályás labdarúgás, kosárlabda, röplabda.

Külön érdekességnek számít a dorogi Fekete László részvétele is, aki Franciaországban a „világ legerősebb embere”-versenyen az előkelő ötödik helyet szerezte meg. A rendezők hozzávetőleg háromszáz résztvevőre számítanak a Tatabányán és környékén megrendezésre kerülő Barátság Versenyen.

– Berg Endre –

DÁTUM

Forintos ötlet

Flesch István, aki az MTI bonni tudósítója, arról adott hírt, hogy jeles bankszakemberek azt tanácsolják Theo Weigel pénzügyminiszternek, ne 1-1, hanem 2-1 arányban váltsák majd át az NDK-márkát nyugatnémetre. Ez azonban Keleten visszatetszést szült, mert a választások során az előbbi változatban hittek, s ezért is szavaztak úgy, hogy szavaztak. (Némi vigasz a kispénzűeknek, hogy 2000 márka alatti bankbetétet így is fognak váltani.)

Amilyen vagyok, ahelyett, hogy napszámom sajnálnám a (hitük szerint) megrovódított keletnémeteket, rögtön a mi kis forintunkra gondoltam. Ezért is adtam a fenti címet, no meg azért, mert aligha jut már erről észébe valakinek is a jelző eredeti jelentése. Még Szepesi György harsogta a rádióban, hogy X.Y. „forintos labdát” adott valakinek. S ez a fordulat azt jelentette: kitűnő átdadást kapott, amiből könnyen gól is születhet. A fociban a helyzet azóta sem változott: a fiúk ma is forintos labdát adnak. Talán ezért tartott a magyar labdarúgás, ahol tart. Ők nem változtak, csupán a forint, amely nyilván mindenről tehet.

Arra gondoltam, fölvetek egy kitűnő ötletet, hátha lesz olyan, aki kapva kap rajta. Nekem például nagyon szimpatikus Hollandia, s különösen tisztelem az ottani forintot. Ha mármost hajdani – egyébként valóban létező – kapcsolatainkra gondolok, azt hiszem, érdemes lenne velük közösségre lépni, például perszonálunióra. Azt sem bánám, ha siker esetén 20-1 arányban váltanának. Egyelőre azonban csak egy másik érdeklődő van. Egy törzs, amely a fabatkát használja, s 1-1 arányban váltana. Ma még...

#

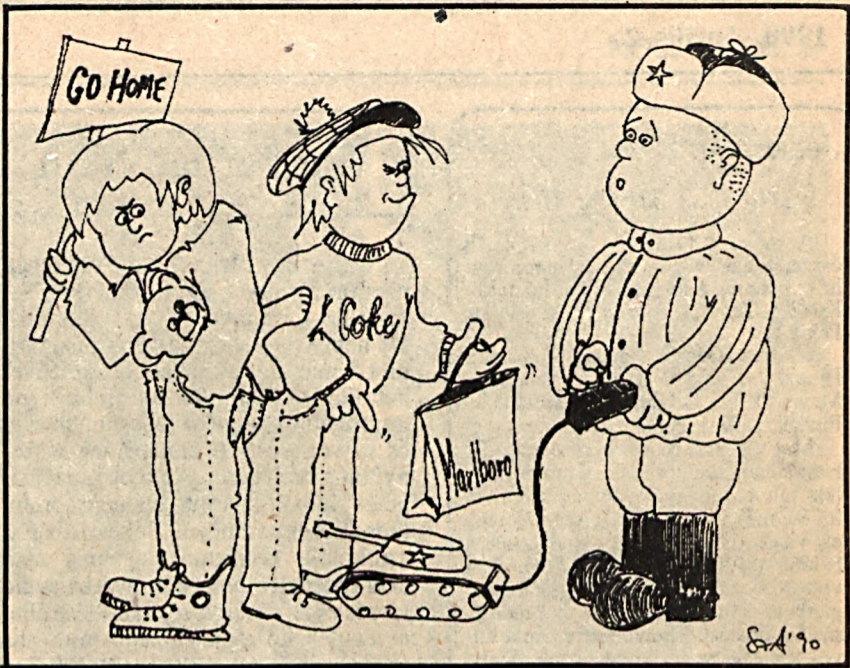
V. P. G.

Hagyatékgondnokok

A szovjet csapatok távozásának biztosítására és ellenőrzésére a Minisztertanács Annus Antal vezérőrnagyot, a Magyar Honvédség vezérkari főnökének helyettesét kormány meghatalmazottnak nevezte ki. Eme tisztségében helyettese Karácsonyi Imre, az Országos Tervhivatal főcsoport-főnöke lett.

A vagyoni és pénzügyi kérdések összefogására az érintett minisztériumok szakértőiből álló kormánybizottság csütörtökön, április 5-én tartja alakuló ülését.

Információink szerint Veszprémben a nevelőotthonokból kikerülő állami gondozottak szeretnék első, átmeneti lakásként megkapni a kiürülő szovjet laktanyát. Komáromban a laktanya általános iskolájának átvételével rendes otthonra lennének a most helyhiány miatt klubokban és nem iskolának épített más helyekre telepített általános iskolai osztályok. Ugyanakkor a szakigazgatási szervek a legtöbb helyen még nem tudják, pontosan milyen értékű örökséggel gazdagodhatnak?

A KGB nem vezet dossziékat

Az Állambiztonsági Bizottság (KGB) a szovjet állampolgárokról nem vezet dossziékat – jelentette ki a szervezet egyik vezető munkatársa egy kerekasztal-beszélgetésben. Az összeírt, amelynek témája a KGB tevékenysége és a nyilvánosság volt, a szovjet honvédelmi minisztérium lapja, a Krasznoj Zvezda szervezte.

Szóba került a beszélgetésben a KGB szervezeti felépítése, s az az elképzelés, amely szerint a szervezet alkotmányvédő tevékenységét intézményesen el kellene különíteni az elhárító, felderítő munkától.

A Szovjetunióban egyre terjedő mozgalmakhoz, politikai szervezetekhez a KGB úgy viszonyul, mint az általános demokratizálódási folyamat egyenjogú résztvevőjéhez. Más kategóriába tartoznak a tevékenységükkel az alkotmányt, a törvényeket sértő szervezetek. Ilyenként említették a Demokratikus Szövetséget, amely „a törvény kereteit túllépő társadalomellenes, felforgató tevékenységet” folytat.

A híres-hírhedt Pamjaty (Emlékezet) nevű társaságról nem egyértelmű a KGB munkatársainak véleménye. Azt az irányzatot, amely a történelmi emlékek, műemlékek megóvását, ápolását tűzte ki célul, elfogadhatónak tartják. Vannak azonban olyan vezetők – köztük említették a Pamjaty egyik vezérét, Vasziljev – akik sovinszta elemeket gyűjtenek maguk köré.

A szervezett bűnözés elleni harc eredményeiről szólva elmondták, hogy a bűnbandák a korrupciós kapcsolatok révén behatoltak a gazdasági, közigazgatási szervekbe, s hivatásszerűen űzik a bűnözést. E bandáknak megvannak a maguk hóhérai, harcosai, összekötői, s a megvesztegetésekhez szükséges pénzalapjai.

A kábítószerek-csempészés elleni harc mérlege: az utóbbi években több mint 19 millió rubel értékű kábítószert foglaltak le, benne 12 tonna hasis és koka-int.

Ugyancsak az utóbbi néhány évben mintegy 30 személyt fogtak el kémkedésért, köztük nem egyet a hadsereg és a KGB soraiban.

Németh-Bronfman

Németh Miklós a Zsidó Világkongresszus elnökéhez, Edgar Bronfmanhoz pénteken eljuttatott levélében hangsúlyozta:

„Megérttem azokat az aggodalmakat, amelyeket a Malév döntése önökönél keltett. Szeretném önt biztosítani arról, hogy ez a döntés ellentétes kormányom szándékaival és politikájával. Ezt támasztja alá, hogy a közlekedési miniszter felmentette a Malév vezérigazgatóját és elhárította azokat az akadályokat, amelyek a magyar légitársaságot a Szovjetunióból kivándorló zsidók szállításában gátolták” – hangsúlyozta a magyar kormányfő.

Ki mellé állnak?

Úgy látszik, továbbra is nyugtalan város Hajdúszoboszló. Korábbi képviselőjüket, Lékal Gusztávot szűrt sebbel szállították kórházba – bár e sérülése magányos következménye –, szombaton pedig a kiszáradt béketelenségére utaló telefont kaptunk. Ők itt, Hajdú-Bihar megye 7-es választókerületében 22 százalékkal kényelmesen megnyerték volna a választást, ha dr. Barcsa András és Belgyár András személyében nem álltanak két jelöltet. Erőiket megosztották – 4-5. helyen végeztek.

Kábal Nagy Lajos, a kiszáradt hajdúszoboszlói vezetőségi tagja szerint a megyei vezetőség – a neki címzett fenyegetéseket sem mellőzve – ahelyi 125 fős tagság akarata ellenére a harmadik helyen végzett SZDSZ-es Ifj. Domokos Jánost kívánja támogatni. Megkérdeztük minderről Belgyár András megyei elnökhelyettes véleményét is. A kiszáradt vezető először visszakérdezett, vajon ki szerint van vizsálya a pártjában – majd megcáfolta Kábal Nagy Lajost:

– Mi Nagy Sándor szakszervezeti vezető ellenében az MDF-fel kötött, a választás napjáig érvényes megállapodás szerint az első helyen végzett Sóvágó Lászlót támogatjuk...

V. Paltsz Gábor

Veszélyben a Himalája

Veszélyben a Himalája. Ha nem vigyáznunk rá, lehet, hogy egyszerűen elkopik, mint egy cipő! E keserű kijelentést a hét végén Új-Delhiben megnyílt nemzetközi konferencián tette Maneka Gandhi környezetvédelmi miniszter. Aggodalma nem alaptalan, mert az elmúlt néhány évtizedben lepusztult csúcsok, kopár ormok között élnek az ottaniak. „Kis túzással”: ha ez így megy tovább, nem lesz mit megráznia a turistáknak és az expedícióknak.

Három ellenségünk van: a talajerózió, az erdőt kikaparintó helybéli és persze a turizmus – mondta keserűen a miniszter. Az India északi részén élők rendkívül nagy mértékben függnek a Himalája folyóitól. Ott igen gyakori az áradás, ám csendesebb időben ivóvizitől szolgálnak a folyók. Maneka Gandhi most is, akárcsak decemberi hivatalba lépése óta sokszor, megígérte,

hogy 175 millió dolláros programot indítanak a Himalája „zölddé varázsolása” érdekében.

A környezetvédők azonban nem csak a kormány eddigi tehetetlenségét bírálják. Szerintük azért is hibás a központi kabinet, mert nem vetett gátat a robbanásszerű népszaporulatnak. A Himalája térségében az elmúlt két évtizedben az országos, 127 százalékos népességnövekedést is meghaladó mértékben nőtt a lakosság. Az ottaniaknak nem marad más, mint egyre feljebb költözni, hogy minél több teraszosan kialakított földterülethez jussanak. Ennek pedig a fák és a növényzet látja kárát.

Maneka Gandhi másokat is vádolt. Szerinté Sir Edmund Hillary, új-zélandi felfedező hibás azért, mert manapság úgy nyúlszögnek arról az expedíciók, mint a kapár körül a méhek. Negyven évvel ezelőtt még csak 12 csoport próbálkozott évente, nekik 100 teherhordó segített. Ma már 3000-nél tart az expedíciók száma és 100 ezernél a serpáké.

Hillary egyébként maga is úgy vélekedett, hogy nagyon gyorsan meg kell találni a megoldást a már-már elviselhetetlenül gyors népszaporulat és a turistaroham fékezésére. Talán nem ártana a kevéssé ismert helyekre is felhívni a figyelmet, akkor talán enyhülne a nyomás – vélekedett a Mount Everest csúcán először járt kutató.

Kérdés a szélbe

A választási gyomroszások közepette jelent meg több országos napilapunkban az SZDSZ beke-retezett mélyútja. Lehet, hogy a kitagadott szittya madarak dologozatát az a következetes szóvivő kaparta össze, aki egykor a szíve fölött szorongatta Mao Ce Tung vörös könyvecskéjét s a kontinuitást a szabad demokratáknál látta biztosítva?

Takaros Kis Előd

Holnap, kedden 11 pályázóból választ új vezérigazgatót a Győri Rába vállalati tanácsa.

A Zalaegerszegi Munkaügyi Bíróság döntése

A Dátum szerkesztősége januárban több írást közölt, amely a keszthelyi kórház- és rendelőintézet igazgató-főorvosának „ügyével” foglalkozott. Nyomban a választási idény kezdetén a városi tanács végrehajtó bizottsága a „gondos” előkészítő munka bevégeztével – második nekifutásra leváltotta az egyébként a Kereszténydemokrata Néppárt színeiben képviselőjelöltségre pályázó dr. Gárdos Sándort igazgatói beosztásából.

Megírtuk véleményünket, azt, hogy elemi jogsértéseket követtek el az „eljárás” során. Ezt követően azzal vádolta meg a szerzőt s a Dátum szerkesztőségét Veér Miklós, hogy egyoldalúan tájékoztattuk a közvéleményt.

Veér Miklós, Keszthely város tanácselnöke ezért helyreigazítás helyett őt, sűrűn gépelt oldalas levélben kívánt válaszolni cikkünkre – azoknak a jegyzőkönyveknek, vb-határozatoknak az idézésével –, amelyeket az írás szerzője kifogásolt. A cikkben a tanácselnök saját döntését testületi döntéssel igazolta, s aztán a testületre, a tanács végrehajtó bizottságára való hivatkozással védte meg, magyarázta saját álláspontját.

A Dátum szerkesztősége, mivel helyreigazítási kérelem nem érkezett, inkriminált, kifogásolt mondatokat s a helyesek közzétételét nem követelte a tanácselnök – nem közölte a terjedelmes válaszevelet.

Ezt követően pert indított a Dátum szerkesztősége ellen, félmillió forintot is követelve. Mint kiderült, a kórház

Visszahelyezték a kórházigazgatót

műszereire szeretné pernyertessége esetén Veér Miklós keszthelyi tanácselnök fordítani ezt a bizonyos összeget! Azt persze elfelejti, hogy 13-15 millió forint költségvetési deficit keletkezett a kórháznál azért, mert a városi tanács, mint a kórház és rendelőintézet fenntartója, nem gondoskodott a működéséhez szükséges összegéről.

Az ítélethirdetés előtt vagyunk. A pontos, hiteles tájékoztatás érdekében közreadjuk annak a táviratnak a szövegét, amelyet dr. Gárdos Sándor ügyvédje eljuttatott Szekszárdra, s amelynek tartalmával megismertett bennünket.

„Reitemé dr. Galambos Erzsébet tanácsvezető bírónőnek; Szekszárd, Tolna Megyei Bíróság. A Keszthelyi Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága által a Dátum ellen P210183/1990. számú perben dr. Gárdos Sándor meghatalmazott képviselője bejelentem, hogy a Zalaegerszegi Munkaügyi Bíróság dr. Tulipán Marianna tanácsa 1990. március 30-án M94/1990. számú határozatával hatályon kívül helyezte a Keszthelyi Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága határozatát, és dr. Gárdos Sándort kórházigazgatói munkakörébe visszahelyezte. Tisztelettel: Széll Irén ügyvéd, Keszthely”

Veér Miklós szerint eljárásjogi hiba csúszott a keszthelyi városi tanács végrehajtó bizottsága határozatába, ezért lehetséges, törvényességi óvással bilentik helyére az ügyet – mondotta pénteken telefonon történt érdeklődésemre, miszerint nem gondolkodtat-

ja-e el ez a jogerős munkaügyi bírósági ítélet. A Dátum ellen benyújtott keresetét fenntartja, mondván: egyoldalúan tájékoztattuk a nyilvánosságot.

Most sem azt tesszük, hanem éppen az ellenkezőjét, jogerős bírósági ítéletre hivatkozva állítjuk, cikkeinkben helyesen írtuk, hogy a keszthelyi tanács végrehajtó bizottsága jogsértéssel távolította el a pénteken állásába visszahelyezett kórházigazgatót.

Veér Miklós, Keszthely város tanácselnöke vasárnap azt is közölte, a hét második felében újra napirendre tűzi a városi tanács végrehajtó bizottsága dr. Gárdos Sándor témáját, most keresik az újabb paragrafust...

Az eset számunkra leginkább azt bizonyítja, hogy a szabad választások után a lehető leggyorsabban végre kell hajtani vidéken is a hatalomváltást, a sztálinista-bolsevik modellt pedig mielőbb meg kell szüntetni.

M. Szabó Imre

Holnap
számunkban
olvashatják,

mi
lesz
Vasmarsával

Fotó: Czako

Idill